

SIEMENS

NORGE

Sommerbrev

*Sommervindens lette sus,
bekkesang og elvebrus.
Solskinn over skogen her,
blomstereng og bjerketrær.*

*Fjorden lyser herlig blå,
bølgeslag mot fjellets grå.
Sjøfugl flyr med hese skrik
og blir borte i en vik.*

*Unge piker går og ler
under trær som blomster sner.
De har hvite kjoler på
og er så veldig søte så.*

*Badefjellet er så hett,
mange folk og stupebrett.
En liten pjokk på noen år
lerte å svømme her i går.*

*Stier går i skogen inn,
der går par i måneskinn.
Månesigden står på snei,
lager fjordens gylne vei.*

*Fugler tier i hagens trær,
sommernatten er så nær.
Vinden stilner i fra sør
i kveldens blomsterslør.*

Ko.

SIEMENS NORGE

Nr. 2 - 19. årgang

Juni 1967

Bedriftsblad for medarbeidere i firmaet og dets datterselskaper.

Utgiver: SIEMENS NORGE A/S.

Rosenkrantzgt. 11, Oslo 1.

Redaktør: Eivind Kolstad.

Medarbeidere i Trondheim og Bergen:

Knut Petersen og Bjarne Lyngvær.

Vinteren her nord er bestandig lang, seig og kald. En slik vinter tar på, og vi blir trette og slitne i mørketiden...

Men så kommer det vi alle venter på... Våren og sommeren... Og ikke minst: Ferien!... Dager og uker som er våre egne. Vi kan gjøre hva vi vil. Vi kan reise dit og dit. Til en liten hytte ved sjøen, eller på fjellet. Ja, vi kan reise til rare byer, til syden, til helt andre himmelstrøk... Og ingen klokkestreng behøver vi å ta hensyn til. Bare slappe av og la timene drive avsted på best mulig måte...

Ferie! Dette ordet som rommer så meget av alle slags opplevelser. De lange, deilige sommerdagene kan vi disponere fritt. Vi kan lytte til bølgebrus, nyte naturens herlige undre, og fritt flakke omkring som vi selv ønsker det...

Det er i ferien og sommertiden vi skal samle krefter til høstens og vinterens mange hverdager. La oss derfor nyte den i fulle drag. Uansett hvor vi reiser eller er, så legger vi alle kjedeligheter på hyllen, og glemmer hverdag og mas for en stakket stund. Vi skal bare pynte dagene, og leve i nuet...

Legg bare merke til hvor meget hvile og avslapning det er bare å se på et solglitrende hav. Lytte til vindens sus i sommertrærne, og se på nesten nakne unger som leker ved stranden...

Det er så uendelig meget å se og lytte til i naturen bare vi er oppmerksom på det...

Men likevel... Når disse herlige dagene er gått vil vi i grunnen sikkert oppdage hvor godt det er å ha et arbeid å komme tilbake til. La oss arbeidsglade ta fatt på de oppgavene vi får og løse dem på den best mulige måten...

Livet består tross alt mest av hverdager, så la oss sammen gjøre de så hyggelige, positive og lyse som mulig. Og det gjør vi best ved et godt samarbeide!

God ferie — God sommer!

ek.

Referat fra Bedriftsutvalgets møte den 6-4-1967 i Oslo

Til stede: Thv. Selmer, K. Astrup, J. Bottheim, J. Gabrielsen, G. Kjensli, K. Andersen, F. Kjølstad, A. Nordli, T. Jacobsen, I. D. Bjørntvedt.

Til behandling forelå:

1. Regnskapet for 1965/66.

Årsberetning og regnskap for 1965/66 ble referert. Virksomheten dette år var av større omfang enn noengang tidligere. Bestillingsinngangen utgjorde kr. 210,1 mill. (fjoråret 164,9). Omsetningen var kr. 174,3 mill. mot 165,9 mill. i fjor. Bruttofortjenesten på den samlede omsetning av 16,9 % mot 15,7 % forrige forretningsår.

Kostnadene beløp seg til kr. 27,1 mill. (24,6 mill. i 1964/65). Årsresultatet før skatter og åpningsavskrivninger utgjorde kr. 3,012 mill.

2. Budsjett for 1966/67.

Den budsjetterte omsetning ligger på kr. 194 mill. For forretningsåret 1967/68 viser det foreløpige budsjett en omsetning på ca. kr. 240 mill. Man regner med å nå den samme ordreinngang i 1966/67 som året før til tross for at man ikke har noen enkeltordre tilsvarende ALNOR i størrelse. —

Bruttofortjenesten budsjetteres til noe over 16 %.

Årsresultatet, mener man, vil ligge i den samme størrelsesorden som i forretningsåret 1965/66.

Den budsjetterte omsetning fordeler seg slik på de forskjellige avdelinger:

Avd. 10/20/30:	100 mill. kr.
» 40:	23—25 » »
» 60:	12—14 » »
» 80:	45—48 » »
» 90:	14 » »

3. Resultater for 1. halvår 1966/67

Regnskapstallene for dette tidsrom foreligger ennå bare i grove trekk. Omsetningen utgjør kr. 83 mill., som er noe lavere enn budsjettert. Dette er imidlertid en tendens som ofte gjør seg gjeldende i 1. halvår og man regner derfor med å nå den budsjetterte omsetning for dette forretningsåret totalt sett.

Nettoresultatet viser videre et mindre underskudd. Dette skyldes til dels visse innkjøringsvanskeligheter ved elektrovarmefabrikken. Alt peker imidlertid på at man skal nå det totalresultat man har budsjettert med for det samlede forretningsår.

Av interessante bestillinger kan nevnes:

Rana Kraftanlegg (app.anlegg)	kr. 2,0 mill.
Nestefos Kraftanl. (app. anlegg)	» 3,5 »
Tafjord Kraftanl. (app. anlegg.)	» 4,8 »
Div. best. på kullprodukter	» 5,2 »
Telegrafstyret (bærefrekv.utst. m. v.)	» 5,4 »
Luftforsvaret (telefon-/fjernskr.prod.)	» 5.6 »

4. Kontaktmøter

Protokoll vedrørende dette punkt ble delt ut på bedriftsutvalgets møte i november f. å.

Da ennå ikke alle representanter hadde innhentet uttalelse fra sine respektive grupper, vil dette punkt bli tatt opp på neste møte.

5. Linderud

Det ble referert til en utførlig beskrivelse av Linderud-prosjektet i siste nummer av Siemens-Avisen.

Endelig byggetillatelse foreligger ikke på det nåværende tidspunkt, men fikk man denne innen kort tid, kunne man påbegynne grunnarbeidene i høst og selve byggingen i begynnelsen av 1968.

Det ble reist spørsmål om bedriftsutvalget kunne foreta en ekskursjon til Linderud når arbeidet der var kommet godt i gang. Dette sa ledelsen seg meget interessert i.

6. Elektrovarmefabrikken i Trondheim

På grunn av et stadig ekspanderende marked for elektrovarmeprodukter har det vist seg nødvendig å øke produksjonskapasiteten ved elektrovarmefabrikken.

I tilknytning til den eksisterende fabrikkhall på 2800 m² har man derfor satt i gang arbeidet med en utvidelse på 3800 m². Produksjonskapasiteten vil derved øke til 300 000 enheter pr. år. Man regner med å flytte inn i de nye lokaler i juli måned d. å.

7. Eventuelt

a) Formidling av idéer og forslag.

Det ble fra montørenes side etterlyst en instans hvor idéer og forslag kunne fremlegges og diskuteres. Til dette ble det hevdet at man har etablert en forslagsvirksomhet samt en rutine for erfaringsrapporter. Sistnevnte er f. eks. beregnet på å få frem montørenes erfaringer med det materiell som benyttes samt eventuelle idéer til forbedringer av materiell, arbeidsmåter m.v.

Ledelsen vil ta opp dette spørsmålet for om mulig å oppnå en bedre kanalisering av idéer og forslag.

b) Firmatilskudd til montørklubben m. v.

En av montørenes representanter fremmet spørsmålet om montørene, på like linje med f. eks. funksjonærforeningen, kunne få et firmatilskudd til sin klubbvirksomhet. Dette gjelder særlig til den årlige fest for montørene og pensjonistene. Ledelsen ber montørene ta opp denne sak før neste årsfest.

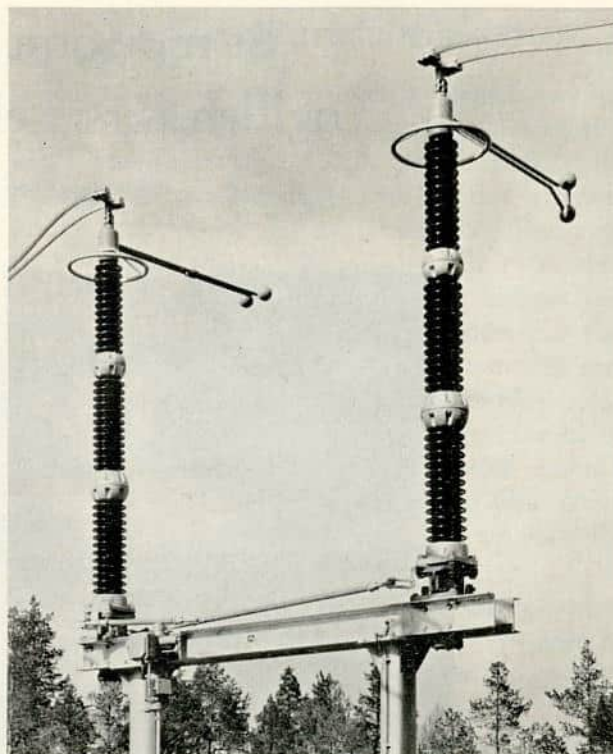
c) Ferieordningen.

På et direkte spørsmål vedrørende denne, svarte ledelsen at avviklingen av den 4. ferieuken vil bli som tidligere generell fri i påsken og julen.

Møtet begynte kl. 11.00 og sluttet kl. 12.40.

Neste møte i bedriftsutvalget ble lagt til fredag 9. juni d. å.

Bj.

stilling på nesten alle deler, bortsett fra porselenet til bryterne. Forsendelse skal skje i september/oktober d.å. Vi leverer alle montasjetegninger, og etter avtalen skal en ingeniør fra oss reise ned til Johannesburg og lære opp montasje- og driftspersonale over et kortere tidsrom.

Det forestår store utbygginger i Syd-Afrika og behovet for friluftsbrytere av alle spenningsrekker blir meget store de nærmeste år.

Sverige

Hos et el-verk ved Stockholm fikk Svenska Siemens nylig en bestilling på høy- og lavspente apparatanlegg til 4—5 transformatorbokser. I denne leveransen inngår fra Siemens Norge A/S en kiosk i glassfiberarmert polyester og et antall innendørs lastskillebrytere 12 kV av vår nye type som nå er i produksjon i Trondheim.

Videre har vi på anleggssiden samarbeidet med Svenska Siemens om et tilbud på et større høyspent apparatanlegg til Eskilstuna Elverk.

Bestilling på dette anlegg vil foreligge i nær fremtid og vil for oss bl. a. omfatte leveranse av friluftskillebrytere.

Over Svenska Siemens, Göteborg, har vi i skarp konkurranse med svenske og danske tavleleverandører fått bestilling på skipstavler til Eriksbergs Mek. Verkstads AB. Bestillingsverdi ca. 450 000,—.

G. H.

Eksportnytt

Tunis

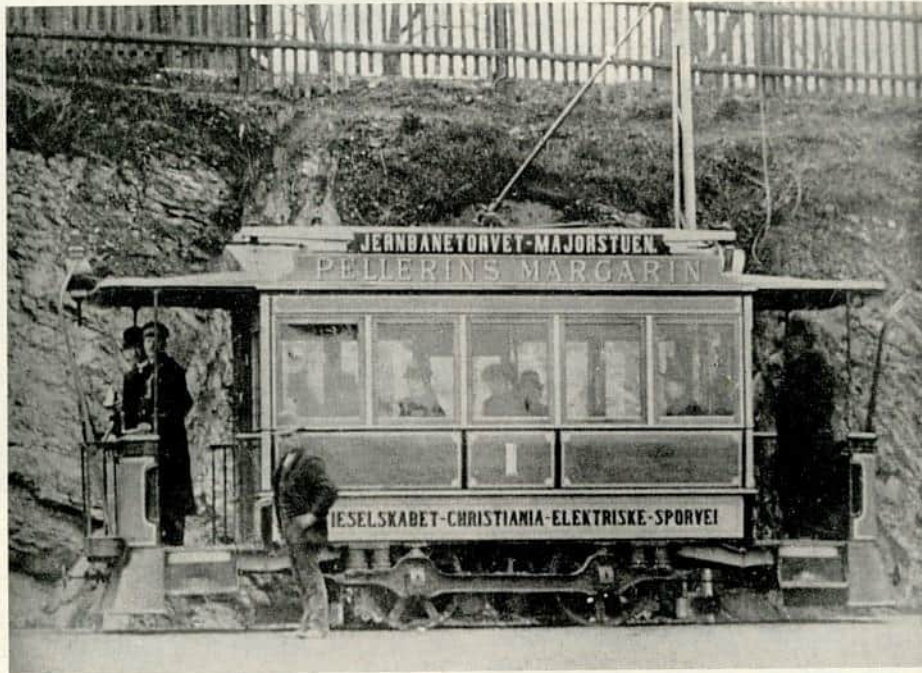
Som del av et større høyspentanlegg som Siemens, Tyskland har fått bestilling på i skarpeste konkurranse med franske firmaer skal vi ved årsskiftet 1967/68 levere 37 friluftskillebrytere for 170 kV til en samlet sum av kr. 0,5 mill. Prisen er meget presset.

Syd-Afrika

Med Siemens S.A.Ltd., Johannesburg har vi inngått avtale om montering av våre friluftskillebrytere på lisens i en ny fabrikk Siemens har bygget i Johannesburg. I første omgang er det tale om 300 kV skillebrytere til ESCOM — Electricity Supply Commission of South Africa. Vi har fått be-

Et morsomt telefonanlegg og den første elektriske sporvei

Av direktør F. Heyerdahl

Den første elektriske sporvogn i Kristiania.

For ca. 80 år siden, altså før Kristiania fikk sitt telefonanlegg, bygget min far, ingeniør H.E. Heyerdahl, ved hjelp av noen Edison-apparater et telefonanlegg mellom sitt kontor og sitt lager; avstanden var ca. 200 meter.

Pressens representanter ble invitert til å bivåne en samtale i dette telefonanlegg, og dagen etter kunne en avis berette at man faktisk i den ene ende av tråden kunne hørt hva der ble talt i den annen ende; «det var et interessant teknisk eksperiment, men nogen praktisk betydning ville det aldrig komme til at faa»!

Etter den utvikling som telefonen i de følgende 80 år har fått, må man være enig i at man aldri bør si aldri når det handler om tekniske fremskritt.

Det vil sikkert interessere Siemens-bladets lesere å høre om den første elektriske sporveis tilblivelses-historie i Skandinavia.

I 1887 sendte min far, ingeniør Heyerdahl, sammen med to andre herrer et andragende til Kristiania Magistrat om konsesjon på bygging av et elektrisk sporveisanlegg. Dette vakte voldsom motstand

og det er virkelig interessant å høre de mange selvsomme innvendinger:

Magistraten fant at «projektet med elektrisk sporvej ikke for tiden ville være gennemførligt».

Brannvesenet fant at trådnettet i tilfelle kunne bli generende.

Stadsingeniøren fant adskillige betenkeligheter ved anvendelse av luftledningssystem på grunn av ildsfarligheten.

Kristiania Vognmandsforening innsendte til Kristiania Magistrat og Formandskab en lengere protestskrivelse konkluderende med at «elektrisk sporvejsdrift vil til stadighed vær forbunden med uberegnelig fare for liv og gods for Kristiania vognmænd og private hesteeiere og for byens indvaanere i det hele taget».

En innsender i Dagbladet mente at det i tilfelle av elektrisk drift, burde anbringes en utstoppet hest foran hvor motorvogn, slik at de levende hester i trafikken ikke ble skremt og løp løpsk.

Det utspant seg en livlig diskusjon i aviser og tekniske foreninger og det ble sendt diverse komitéer til utlandet for å studere elektrisk sporveisdrift.

Morgenbladets redaksjon, som var fremskrittssvennlig, skrev at «hovedstaden krævet et anderledes udviklet sporveisnet end det smaastadsstell vi nu har».

Fra 1875 hadde nemlig Kristiania en hestesporvei. Ofte hendte det at vognene i for stor fart gikk av sporet, men ved hjelp av passasjerene var det en lett sak å vippe vognen på sporet igjen. Ved store snømasser om vinteren hadde nemlig dette transportmiddel sine trafikkvanskeligheter.

På det avislesende publikum gjorde det et sterkt inntrykk at vognene ville bli elektrisk opplyst, slik at man i mørke dager og om aftenen kunne lese sin avis, — ja og vognene ville i kalde dager bli elektrisk oppvarmet. Dette var fordeler som hestesporveiens vogner ikke hadde.

Videre anførtes til fordel for elektrisk drift: «Sporveishestene foraarsaker Slitage paa og Forurensning af Banelegemet og man er fri for det Syn af sporveishestenes anstrengelser».

Der fulgte en hektisk tid megen avispolemik og skriftveksel med myndighetene som konkluderte med at Magistrat og Formandskab i 1892 anbefalte konsesjon.

Det tok altså 7 år å overvinne all motstand.

Konstituerende generalforsamling i A/S Christiania elektriske Sporvei ble holdt desember 1892.

Sporveiens høytidelige åpning fant sted 2. mars 1894 etter at H. M. Kong Oscars første hoffmarskalk i et brev av 28. februar til min far hadde uttrykt ønske om at kongen ville kjøre en tur med spurvognen og bese dets anlegg. Under kjøreturen ønsket kongen å se hvorledes de elektriske bremsers virket. Resultatet var at kongen stupte forover og var nær ved å falle og da unnsnapp han de følgende ukongelige ord: «Det var som fanden»!

Jeg har et morsomt minne:

Jeg var 13 år den gangen og fikk kryss for orden i min karakterbok, fordi jeg kom for sent inn i klassen etter frikvarteret, og det skyldtes at jeg så for lenge på den første «Trikk». —

Dette var altså «Blåtrikkens» tilblivelseshistorie, det var den første elektriske sporvei i Skandinavia. Min far fikk av Kong Oscar ridderkorset av Wasaordenen og noen år senere St. Olavsordenen for sitt arbeide med Holmenkollbanens tilblivelse. Sporveiene og forstadsbanene hedret min fars minne ved et monument i sporsløyfen ved Skøyen.

Kvinnens evige problem er å forvandle beundreren til ektemann og ektemannen til beundrer.

Elektrovarmefabrikken

Som nevnt i forrige nummer av Siemens-avisen er man i gang med å utvide elektrovarmefabrikken i Trondheim fra ca. 2800 m² til ca. 5000 m² produksjonsflate. Når dette leses vil den utvidede produksjonshall på det nærmeste være ferdig til bruk. I tillegg til produksjonshallen får vi en kontorfløy i 2 etasjer, hver på 650 m², hvorav den ene tas i bruk omgående, mens den andre blir stående som reserve for senere behov, samtidig som man vil benytte denne etasje til lagerplass. Den ene etasjen vil foruten kontorer også inneholde kantine med plass til 200 personer eller praktisk talt like stor som den nåværende. Dessuten vil man i etasjen få et undervisningsrom og plass for lyskopiering.

Forbindelsen mellom de ulike bygg under bakken er i denne omgang utvidet slik at det nå blir en direkte forbindelse mellom administrasjonsbygget og elektrovarmefabrikken, noe som bl. a. vil lette adkomsten til den nye kantinen for de som har sin arbeidsplass utenfor nybygget.

Den opprinnelige elektrovarmefabrikk (byggetrinn I) har kjeller med toalettrom, tilfluktsrom m. m. bare under 1/3 av bygningen. Også i forbindelse med utvidelsen vil vi få kjeller bare under en del av grunnarealet, nemlig en kjeller på 1000 m² av en grunnflate på 3800 m². Denne kjeller vil i tillegg til ovennevnte rom også inneholde lager for råvarer og halvfabrikata.

Kontorfløyen som vi får i byggets hele bredde mot administrasjonsbygget vil få samme høyde utad som den øvrige del av fabrikken, slik at det er kun de 2 vindusrekker som utad forteller at vi har en annen innredning i denne del av bygget.

Selv om en stor del av det utvidede produksjonsareal i første omgang vil bli disponert som mellomlager til ferdigprodukter m.m., regner vi med en stadig større produksjon, ikke minst p.g.a. de mange designmerker og den designpris som er blitt våre elektrovarmeprodukter til del i løpet av de siste årene. Vi vil da, for å øke produksjonen, kunne angripe den delen av arealet som nå vil bli disponert til lager.

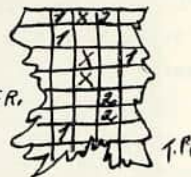
Kontorfløyen regner vi med å ha ferdig til jul.

På verdensutstillingen streiket en elektronhjerne en lørdag. Teknikerne ble tilkalt, og da de hadde undersøkt «hjernen» et par timer, sa maskinen plutselig:

— Hold opp med alt dette tullet dere driver på med. Hvorfor skal ikke også jeg ha lørdagsfri?

HVIS IKKE MÅ EDB-AVDELINGEN VÆRE TIPPE-EKSPERTER.

I forbindelse med hullkort og EDB dukker det stadig opp nye ord og uttrykk. Et ord som går igjen oftere og oftere er «Datadisiplin». Det dekker et forhold som blir viktigere jo mer avanserte maskinene blir.

Datadisiplin innebærer følgende:

De funksjonærer som gir fra seg materiale til EDB-behandling må ha forståelse for at de selv sitter med ansvar for at databehandlingen blir korrekt og effektiv. De må holde seg til de instruksjoner som gjelder for utfyllingen av blankettene og levere dem i rett tid. De har sjelden kritisk kontroll etter seg, og er som regel det siste manuelle ledd før mekaniseringen. Manglende datadisiplin fører til feil, stopp, gale rapporter, forsinkelser og gale beslutninger.

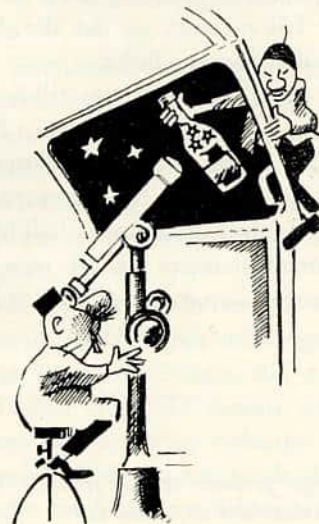
Det er i alles interesse at formularene er konstruert slik at de er lette å punche etter og at de er utfylt klart og tydelig. Vi må innse at kontormekanisering betyr standardisering, og at våre individuelle systemer avløses av felles rapporter og formularer. Maskinene må ha sine opplysninger i standard format som skal passe til bestemte felt og kolonner. Er det ikke plass til mer enn 6 siffer i et ordrenummer, så kan ingen makt på jorden få presset inn 7. Selvfølgelig kan vi si at systemet er stivbent, men slike ting som å bestemme størrelsen på feltene i hullkort må gjøres under systemarbeidet. Etterpå er systemet låst og mulighet for endringer små.

Standardiseringen medfører stor sikkerhet mot feil når bare instruksene følges. Avvikelser oppdages lett, og systemet kan legges opp slik at maskinene selv kan avsløre urimeligheter. Skal de arbeide effektivt, må vi imidlertid legge opp et kodesystem slik at vi mest mulig unngår alfabetiske betegnelser. Dette gjør at maskinene kan utføre svært meget rutinearbeide for oss, men forutsetter til

gjengjeld at alt vi leverer fra oss må være korrekt. Kravet til nøyaktighet og riktighet blir langt større enn før, ja det blir ufravikelig. Maskinene kan ikke tenke, de godtar det vi mater dem med, og bearbeider det etter våre regler. Bare hvor vi på forhånd har kunnet bygge inn automatiske kontroller, kan maskinene vurdere dataene og reagere på urimeligheter. Mangler i grunnmaterialet får en helt annen konsekvens enn tidligere, og forplanter seg langt videre enn før, fordi en rekke arbeidsoppgaver gjøres med samme primærmateriale.

Når alt dette er sagt forstår kanskje de fleste, forhåpentligvis alle, hvor viktig dette med datadisiplin er. Feil vil vel alltid forekomme, men la oss alle forsøke å finne de mest hensiktsmessige formularer, skrive tydelig, fylle ut de riktige felt og å bruke riktige nummer og koder. Går vi inn for dette vil oppgavene bli riktigere, foreligge raskere og ikke minst, vi får utnyttet maskinene enda bedre!

B. Sk.

Siv.ing. Werner Romen:

Røldal—Suldal-utbyggingen

I 1962 ble Røldal—Suldal Kraft A/S stiftet. Aksjonærer i dette selskapet er Den norske stat ved Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen og Norsk Hydro-Elektrisk Kvalstofaktieselskab ved sitt datterselskap A/S Rjukanfos. Oppgaven til dette nye selskapet var bygging og drift av kraftstasjoner i forbindelse med Røldal—Suldal-vassdragene. I henhold til avtale skulle Hydro forestå utbyggingen som generalentreprenør.

I mars 1964 fikk vi vår første bestilling, og den gjaldt apparatanlegget Suldal I. Senere fulgte bestillingen på apparatanleggene i Røldal, Novle, Kvanndal og Suldal II-kraftstasjonen.

I tillegg til dette har vi også oppnådd å få bestilling på et komplett fjernkontrollanlegg for Røldal, Novle og Kvanndal kraftstasjon, samt et feilregistreringsanlegg som vil dekke full utbyggingsplan for disse vassdragene.

Til de forskjellige 300 kV koblingsanleggene har vi også levert en rekke pantografskillebrytere.

Til sammen har dette gitt oss en bestillingsinnang på ca. kr. 10 000 000,—.

For å fullføre våre forpliktelser, regner vi med at det vil gå med ca. 20 montørår og ca. 20 ingeniørår.

Novle Kraftstasjon

Den øverste stasjonen i vestre vassdrag heter Novle, og den ligger inne i fjellet rett under Novlefossen. Stasjonen får sitt vann fra Votna som er demmet opp ca. 45 meter. Høyest regulerte vannstand blir da liggende på kote 1020. Fallhøyden blir ca. 285 meter, avhengig av vannstandene i Novle-magasinet og Valldalsmagasinet, da vannet fra Novle renner inn i tunnelen som går fra Valldalsmagasinet til Røldal Kraftstasjon.

Stasjonen har en generator på 50 MVA ved 8 kV. Hovedtransformatoren er på 50 MVA, 8/315 kV. Energien overføres på 300 kV-linjen ned til

Røldal Kraftstasjon, hvor effektbryteren for Novle er plassert. I Novle er det avsatt plass til en transformator 8/20 kV og et 20 kV koblingsanlegg, slik at man har muligheten for å ta inn kraften fra evt. andre mindre stasjoner i dette området. Ved Svan-dalsflona har man bl. a. muligheten av å bygge en stasjon på ca. 8 MW og kraften kan da overføres til Novle over en 20 kV-linje. Bearbeidingen av Novle-anlegget er allerede avsluttet og vi holder på med sluttmontasjen. Anlegget skal være klart for idriftsettelse 1. august d.å.

Røldal Kraftstasjon

Denne stasjonen får sitt vann fra Valldalsmagasinet og som før nevnt fra Novle-magasinet. Anlegget er plassert i fjell i den nord-østre enden av Røldalsvannet. For å få et nødvendig magasin i Valldalen, har man bygget en 90 m høy steinfyllingsdam med morenetetning. Den nye sjøen er ca. 10 km lang, og høyeste vannstand er ca. 49 m over den gamle vannstanden i Valldalsvannet. Reguleringen har ført til at 18 seterbruk har blitt helt eller delvis ødelagt og produksjonen av den berømte Røldalsosten er således blitt vesentlig redusert på bekostning av kraftproduksjonen. Vannet blir ledet fra dammen i en ca. 9 km lang tunnel frem til kraftstasjonen. Underveis opptas også vannet fra Novle som før nevnt. Stasjonen har to generatorer på 95 MVA ved 13 kV. Hovedtransformatoren er på 95 MVA, 13/315 kV. Fra hovedtransformatoren går 300 kV kabler ut til koblingsanlegget som er lagt ut i dagen. I portalbygget er det dessuten plassert et mindre 20 kV anlegg. Røldal Kraftstasjon ble satt i drift i november 1966.

Kvanndal Kraftstasjon

Øverst i østre vassdrag finner vi Kvanndal Kraftstasjon, som får sitt vann vesentlig fra Isvann,

Kart over reguleringsmagasiner, tunneler og kraftstasjoner.

Holmevann og Sandvann. Fallhøyden blir 325 m ved fullt magasin i Sandvann. I stasjonen er det en generator og en hovedtransformator, hver på 50 MVA. Transformatoren har en omsetning 8/315 kV.

I stasjonen er det også avsatt plass til et 20 kV koblingsanlegg og en transformator 8/20 kV. Man har her også således muligheten for senere å ta inn kraften fra mindre kraftstasjoner i området. Bl. a. finnes det en mulighet for å utnytte fallhøyden mellom Holmevann og Sandvann. Prosjekteringen av dette anlegget avsluttes i disse dager og montasje pågår for full styrke. Idriftsettelsen er be-rammet til 1. oktober d.å.

Suldal Kraftstasjon

Suldal Kraftstasjon ligger i fjellet ved nordenden av Suldalsvannet. Kraftstasjonen er ferdig ut-sprengt for 4 aggregater, hvorav to turbiner får sitt vann fra vestre vassdrag og to turbiner er beregnet for østre vassdrag. Det vil foreløpig bare bli montert en maskin for østre vassdrag inntil man får bedre reguleringsmuligheter. De to maskinene for vestre vassdrag er på 95 MVA ved 13 kV. Den ene maskinen for østre vassdrag er på 80 MVA ved 10 kV. I november 65 ble maskinene for vestre vassdrag satt i drift, og man holder nå på med montasjen av 3. aggregatet som skal gå i drift 1. september d.å.

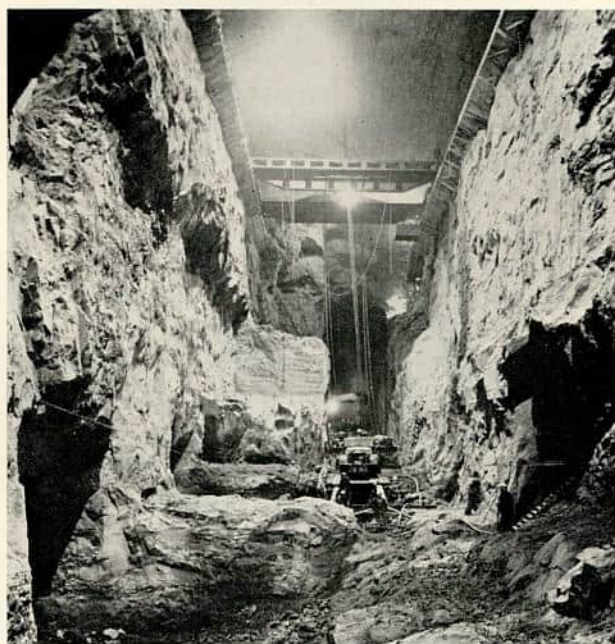
Automatisering og fjernkontrollanleggene

Det er innlysende at skal man ha full glede av et fjernkontrollanlegg, må det foretas en omgripende automatisering lokalt. Det er derfor ved prosjekte-

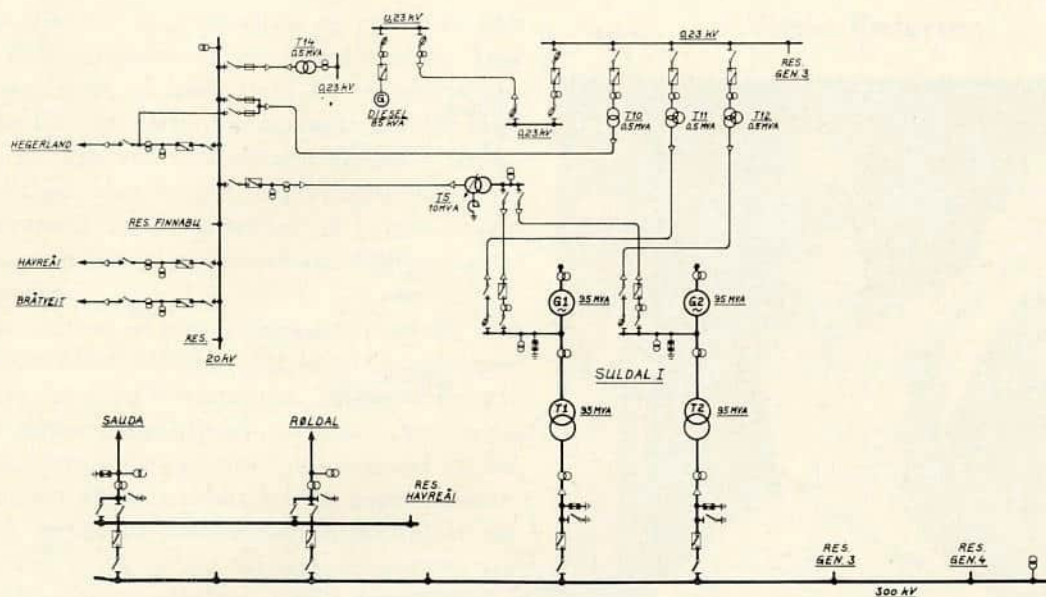
ringen lagt stor vekt på at kraftstasjonene skal være ubetjente.

Samtlige aggregater er utstyrt med en startauto-matikk som bringer aggregatet fra stillstand via synkronisering inn på nettet klart til å levere kraft i løpet av et par min. Men det er like viktig å få stoppet aggregatet ved feil, uten at den menneske-lige hånd griper inn. Aggregatet er derfor også ut-styrt med en stoppautomatikk som skiller genera-toren fra nettet og stenger av vannet for turbi-nen. Likeledes er det automatisk stopp og start av hjelpeutstyret, slik som vifter, oljepumper, kjøle-vannspumper og lensepumper. I de fleste tilfellene er det også automatisk innkobling av reserveutstyr, f. eks. en ekstra likestrømspumpe. Da det allerede fra starten av var prosjektert med et sentralt kon-trollrom i portalbygget på Nesflaten for samtlige kraftstasjoner, finnes det ikke noe kontrollrom i hver enkelt stasjon. Det er kun plasert en styretavle på maskinsalgulvet ved hvert aggregat. I tillegg kommer en styretavle for stasjonsdriften og felles-anleggene. Det ble fra kundens side lagt stor vekt på å få så enhetlig utstyr som mulig. Således skulle styretavlene også være så like som det overhode var mulig for de forskjellige aggregatene, for å lette arbeidet for betjeningen.

Som før nevnt skal vi også levere fjernkontroll-anleggene. Mellom Røldal og Novle vil det bli in-stallert et frekvensmultipleksanlegg, system F, byg-get opp på TSt — 20 elementer. Overføringen fo-regår via en spesialsvakstrømskabel som er avslut-tet med 10 kV isolertransformatorer.

Suldal Kraftstasjon ferdig utsprengt.

Enlinjeskjema for Suldal Kraftstasjon.

Utstyret er utbygget for overføring av ca. 30 enkeltmeldinger og 30 enkeltkommandoer. For kontinuerlig overføring av måleverdiene benyttes det 7 stk. TSt — 20 tonefrekvenskanaler hvor 5—15 I/s tilsvarer 0—100 % av måleverdien. I styreretningen skjer overføringen av kommandoene ved hjelp av frekvenskombinasjoner. I melderetningen blir det automatisk etter behov satt til en ekstra tone, slik at det for ekstra kontroll bestandig skal overføres et ulike antall toner.

Forbindelsen mellom Røldal og Suldal foregår over en linjerettet høyfrekvenskanal på 300 kV-linjen.

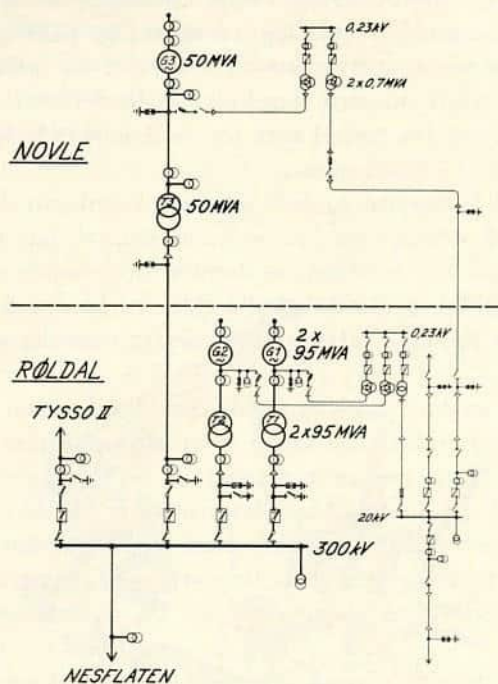
Til fjernkontrolloppgavene benyttes det en tonefrekvenskanal, overlagret talebåndet. Mellom Røldal og Suldal benyttes det tidsmultiplexsystem Z.

Kommandoer og meldinger blir overført som et impulskodetelegram, og måleverdiene blir overført digitalt, i motsetning til system F, hvor overføringen foregår analogt. Det vil si at måleverdiene blir overført syklisk, og hver gang en melding skal overføres, kuttes målesyklusen ut og de respektive meldingene overføres og målesyklusen fortsetter etterpå. I styreretningen går det bare ut et telegram hver gang det skal utføres en kommando. Utstyret er utbyggbart for overføring av 286 enpolede meldinger og 36 måleverdier, samt 256 enkeltkommandoer. Det er i dag utbygget for 165 enkeltmeldinger, 10 måleverdier og 144 enkeltkommandoer.

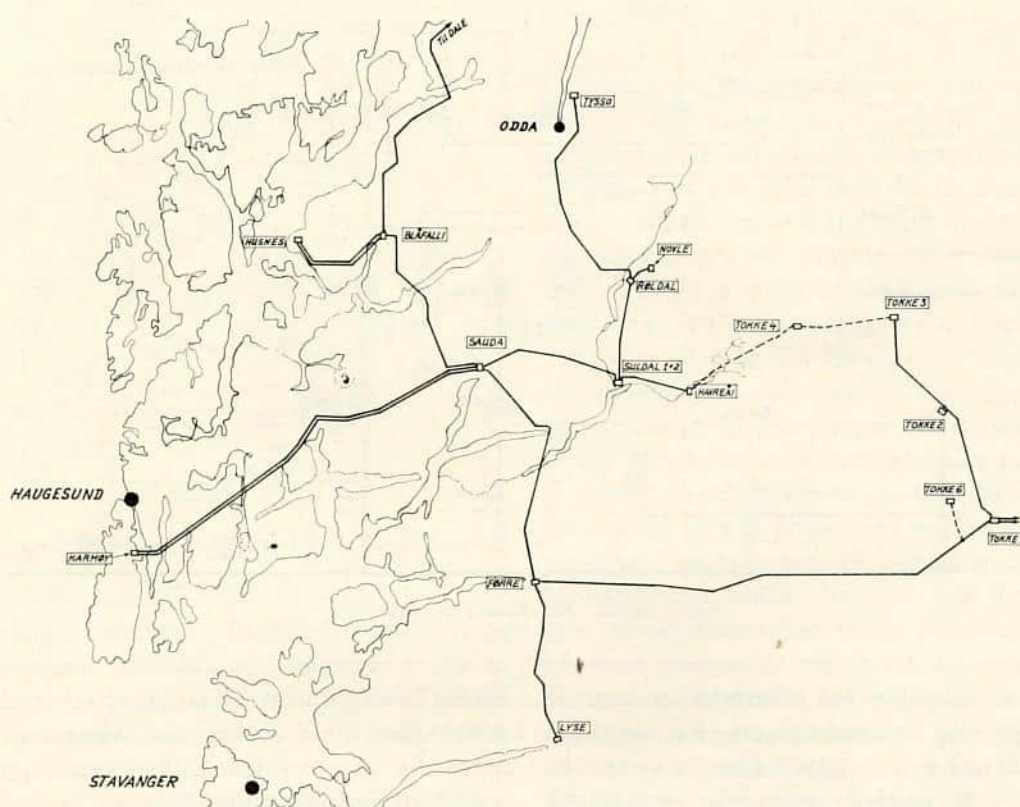
Hastigheten på utstyret er i dag 100 Baud, men kan ved enkle omkoblinger økes til 800 Baud, samtidig som båndbredden på den benyttede tonekanal økes proporsjonalt med telegraferingshastig-

heten. Dette er av stor viktighet ved et øket antall måleverdier, at man kan øke telegraferingshastigheten slik at intervallet mellom avtastingstiden for hver måleverdi ikke blir for lang.

Avtastingstiden for 2 grupper, dvs. 12 måleverdier, blir ved 100 Baud 3 sek. For hvert aggregat blir det overført 7 måleverdier: Effekt, blindeffekt, spenning, strøm, pådrag og slagbegrenser. Det er kun effekt og blindeffekt som blir kontinuerlig overført. Alle andre målinger overføres på valg over to ekstra målekanaler. For en 300 kV-linje

Enlinjeskjema for Røldal Kraftstasjon.

300 kV kraftlinjen på sør-vestland.

overføres effekt og blindeffekt kontinuerlig, mens strøm og spenning overføres kun etter valg. For hvert aggregat overføres 9 samlemeldinger som er dannet av ca. 45 enkeltmeldinger. I kommandoretningen kan man foreta flg. operasjoner:

Start, synkronisering, stopp, nødstop, nødstengning av luker, regulering av spenning, pådrag og slagbegrenser, styring av effektbrytere og samtlige skillebrytere unntatt jordkniven. Jordkniven kan kun styres fra styreskapet for vedkommende felt i selve 300 kV-anlegget.

Ved å benytte to helt separate fjernkontrollanlegg på strekningen Novle-Røddal-Suldal, har man oppnådd den fordel, at dersom forbindelsen mellom Suldal og Røddal skulle falle ut, kan man bemanne Røddal Kraftstasjon og derfra samtidig styre Novle.

For strekningen Kvanndal—Suldal vil det bli satt inn et fjernkontrollsystem etter tids-multiplekssystem Z, av samme type som er benyttet mellom Røddal og Suldal. Men dette utstyret er ikke utbyggbart for den samme store overføringskapasiteten. Overføringen skjer for øvrig over svakstrømskabel som er avsluttet med 10 kV isolertransformator.

For telegraferingen benyttes en tonefrekvenskanal av FUP for 250 Baud.

I samtlige stasjoner er det installert 24 V batterier for mating av fjernkontrollanlegget. Dessuten er det installert vekselrettere for mating av måleverdiomformer og evt. HF-apparater. I kontrollrommet på Nesflaten er det montert en 74-felts kontrolltavle i svakstrømsutførsel. Hvert felt er uskiftbart og kabeltilkoblingen skjer over pluggkontakter. I pulten er det montert lystrykktastere for 243 feilmeldinger. Ved innkommende feil tilkjennegis dette ved hurtigblink i vedkommende graverte lyskalott, ved kvittering går lyset over roliglys og ved forsvinnende feil tilkjennegis dette ved langsom blink.

Kontrolltavle (portalbygg — Nesflaten).

Alle kabler fra kontrolltavlen og pulten er ført ned til den ene siden av en hovedfordeler, hvor rangeringen over til kablene til de respektive anleggsdeler foregår. Dette arrangement har den store fordelen at man ved forandringer slipper å trekke ut nye kabler eller foreta forandringer på kabeltilkoplingene. I de første feltene på kontrolltavlen er det laget et blindskjema over samtlige vannveier og magasiner.

I disse feltene er det plassert instrumenter for vannstandsmåling. Det er i dag bestilt vannstandsmåleutstyr for i alt 9 magasiner. Målingen foregår de fleste steder ved hjelp av en flottør, hvis bevegelse ved hjelp av et perforert spesialbånd av berylliumsbronse, blir overført til en potensiometergiver. På de største måleområdene (80 m) er det to fingivere for 1 m og 10 som er dannet ved hjelp av tannhjulsutveksling. Men i fordelingsbasenget for Røldal Kraftstasjon er det installert to trykkgivere med Telepermavgrep, 1 grovgiver og 1 fingiver.

I tillegg til fjernkontrollanleggene skal vi også levere et feilregistreringsanlegg for 304 feilmeldinger, utbyggbart for i alt 512 meldinger. Opplosningstiden for 512 meldinger er 10 m/sek.

Til feilregistreringsanlegget er det koblet en Kienzle trykker som i alt skriver 11 siffrer. De fire første siffrerne angir løpende meldingsnummerering, så kommer fire siffrer som angir tiden i timer, minutter og sekunder, til slutt kommer det fem siffrer som i kombinasjon av to bokstaver og tre tall angir selve feilmeldingen. I tillegg registreres samtlige start-, stopp-, nødstop, kommandoer fra kontrolltavlen. Samtidig registreres også stillingsendringen av samtlige 300 kV effektbrytere. Man har på denne måten oppnådd automatisk å få skrevet en driftsprotokoll. Likeledes har man for dette integrerte anlegget prøvet å utføre planleggingen med det for øyet at man senere kan montere en prosessregner. Men om dette blir realisert, får fremtiden vise. Til slutt vil jeg få si at det for alle impliserte parter har vært en meget lærerik og interessant oppgave!

Hos bilsakkyndige!

Bilsakkyndig R. W. Brown i byen Aberdeen i Mississippi fikk for en tid siden et noe uvanlig svar på et spørsmål som hører til blant «klassikerne» når vordende bilførere skal ta sertifikat. Spørsmålet lød: «Hvor mange fot trenger en bil som kjører i 50 kilometer i timen til å stanse»? Som svar fikk han dette:

— To — én på clutchen og én på bremsen!

Det kan nevnes at kandidaten fikk sertifikatet, han også!

Vigdis Pedersen

i Siemens, Bergen, er ivrig deltaker i pardans og deltar også i konkurranser sammen med sin partner. Sist i april måned deltok hun i Norgesmesterskapet i Fredrikstad og tok 1. premie i klasse B og C i standard dans.

Gratulerer!

Siemens Funksjonærforenings årsfest

Siemens Funksjonærforenings årsfest ble tradisjonen tro også i år arrangert i Shippingklubbens tiltalende lokaler, fredag den 24. februar.

Det var 102 funksjonærer som satte hverandre stevne kl. 19 og som alle dannet en meget pen ramme rundt det veldekkede bord.

En velkomstdrikk i form av et glass Dry Martini var kanskje årsaken til at stemningen var meget god allerede ved middagen.

Funksjonærforeningens formann — Boye Evensen — ønsket velkommen, han ønsket nye ansikter spesielt velkommen, men også velkommen til bords.

Toastmaster for anledningen var reklameavdelingens Slaatsveen som taklet sin oppgave på en tilfredsstillende måte.

Mellom en velanrettet flyndréfilet m/reker i sherry og lammesteken fikk så Boye Evensen ordet igjen og hadde akkurat begynt på innledningen til sin tale da hovmesteren avbrøt ham med at det var telefon til ham. Dette skulle ikke bety så meget viste det seg for hans takk til ledelsen for at man tradisjonen tro også i år fikk anledning til å holde denne festen kom på lydbånd i stedet.

Direktør Astrup hilste fra ledelsen og kom i sin tale naturlig inn på firmaets drift og regnskap, og ga videre en interessant redegjørelse for firmaets bygging på Linnerud.

Under desserten — som for øvrig besto av Mocca-is med likørsaus — fikk Werner Romen ordet for på sin spesielle måte å si noen ord til kvinnen, og om kvinnen. En oppgave som ble taklet slik som bare han kan gjøre.

Bjørn Losnegaard takket for maten på «kav» Bergensk på en hyggelig og morsom måte.

Etter middagen tok man så vare på sine «bong» og den gode stemningen ble flyttet inn i tilstøtende salonger for å nyte godt av den herlige kopp kaffe med tilhørende «Avec».

Fest uten dans er ikke fest sies det, men det ble dans og det ble fest. Det var mange av de nyan-satte spesielt som synes det var meget hyggelig å være tilstede for på denne måten å bli kjent med sine kolleger. Ja, da er hensikten oppnådd!

Og langt ut i de små timer kunne man observere Siemens-folk på by'n — stadig på jakt etter drosje.

Resultatet av festen: Deilig mat, og en meget hyggelig sammenkomst som vi satte pris på.

Vi takker ledelsen ennå en gang for «subsidiene»!

Lesning 40 ore

Sør-Trøndelag

NUMMER 46

ORKANGER, ONSDAG 22. MARS 1967

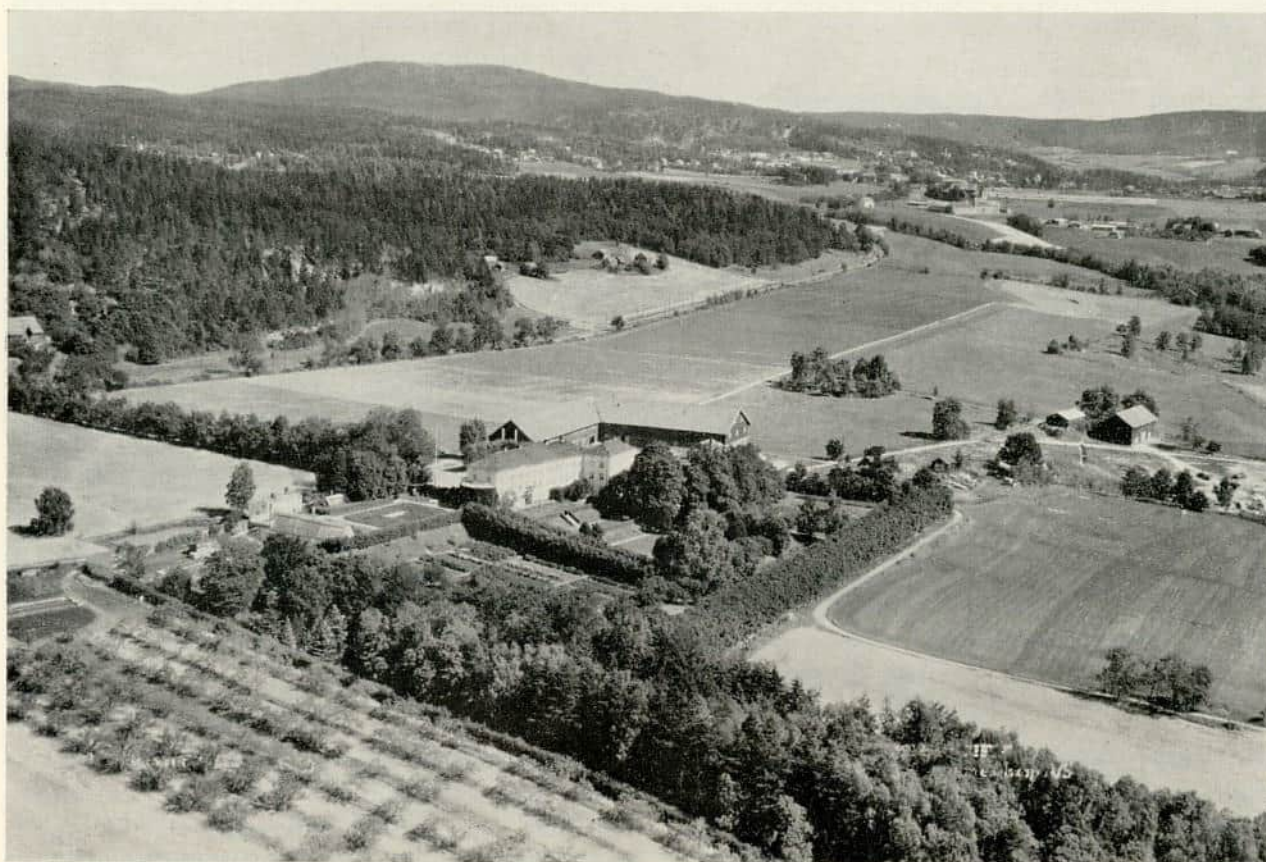
58. ARGANG

Moderne barneoppdragelse

Fru A og fru B møttes i Kåresgata på Orkanger. Fru A's stolthet begynner å bli masete, og vil gå videre. Fru A skjenner på den lille, men da det ikke hjelper, utbryter fru B: — No må du vårrå snill og hør ette a mor, ellers får du itj bynn på Siemens når du blir stor!

Den sultne lusen som oppløftes til heder, biter hardere enn alle andre.

LINDERUD GÅRD

Bilde 1. Linderud gård, fotografert fra luften mot nord. I bakgrunnen Østre Aker-dalen oppover mot Gjelleråsen. Bretvedt kvinnefengsel sees også (med det lyse jordstykke foran). Bildet er tatt 2/8-49 og intet av den nåværende bolig- og industribebyggelse fantes altså den gang. Trondheimsveien som kommer inn midt på bildet i vest (ved enden av lindetre-alléen) er fremdeles smal, men følger samme trasé som den sikkert har gjort i over 1000 år. På forsiden av gården sees to smale veier, og begge fører østover til Holtset gård ca. 600 m unna (fotografert av Widerøes Flyselskap A/S).

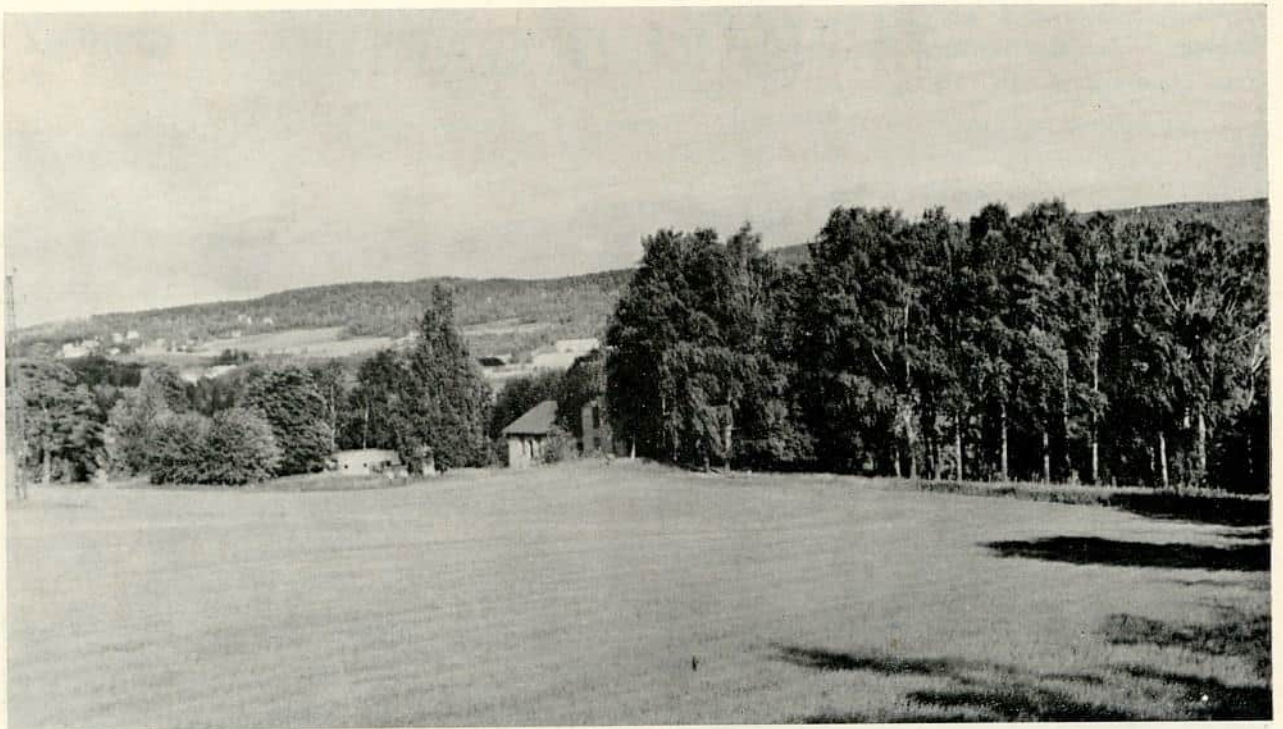
I Siemensavisens marsnummer ble der redegjort for våre byggeplaner på Linderud. Mange, særlig de som ikke har hatt sitt hjem i Oslo-distriktet, kjenner vel navnet Linderud bare av omtale, og herresetet og godset Linderud samt dets historie skulle derfor kunne påregne interesse.

Inntil 1954 omfattet Linderud gård i Østre Aker bl. a. ca. 1000 dekar (mål) innmark. Til godset, gnr. 88, bnr. 1, hørte 6 gårder og parter hvoriblant gårdene Lunden, gnr. 88, bnr. 3, Holtset gnr. 88, bnr. 4 og det tidligere gjennom 200 år bygslete Veitvedt. Vår tomt tilhørte gården Holtset som nå eies av Oslo kommune. Vi kommer således til å byggle vårt område av kommunen.

Mogens Larsen Mathiesen (1799—1875) som overtok Linderud i 1833 overlot gårdene Lunden og Holtset til sine 2 døtre, gift Hals og Wetlesen. Mogens Larsen Mathiesen var oldefar til den nåværende generasjon av slekten Mathiesen som satt som

eiere av Linderud fra 1679—1954. Ing. H. A. Wetlesen var kjent som kommunepolitiker og viseordfører i Oslo og videre bl. a. for sitt pionerarbeide i forbindelse med byggingen av landets første jernbaneanlegg til Eidsvold.

Holtset ligger ca. 600 m øst for Linderud gård, og gårdens hovedbygning har i den senere tid vært oppdelt i 4 leiligheter og utleiet av Oslo kommune. Den har en vakker beliggenhet i en bjerkelund og på et platå ca. 15 m høyere enn Østre Aker vei, som med to kjørebaner i hver retning, går forbi på sydsiden. Den har et fint preg av patrisierbolig og en patina fra svunnen tid, og en allé, som fører fra sydvest frem til gården, med store gamle trær har stått i forbindelse med selve Linderud. Holtset var tidligere gårdsbruk, og et stort tømret stabbur samt et vedskjul står ennå igjen, mens uthusbygningen er revet. Hele bebyggelsen vil dessverre nå også forsvinne så snart vi set-

Bilde 2. Gården Holtset sett mot øst. Jordet og de vakre bjerke-
trær hører til Siemens' tomt, og vårt kontorbygg kommer
til å ligge like på den andre siden av hovedbygningen. (Eget foto).

ter vårt byggearbeide i gang. Bilde 2 viser bjerkelunden på Holtset, og en del av hovedbygningen er også synlig.

Linderud gård — Ø. Akers pryd og stolthet — ligger ved Trondheimsveien ca. 6 km fra Oslo sentrum. Den har vid utsikt over Akersbygda, byen og fjorden. Den store hvite hovedbygning som er vist sett fra syd og fra nord på bildene 3 og 4 merker seg ut i terrenget på lang avstand. En stilig gammel lindeallé fører inn til gårdsplassen fra Trondheimsveien. Linderud nevnes allerede i biskop Eysteins Jordebok (Røde Bok) omkring år 1400, etter at den hadde ligget øde et par hundre år etter sortedøden. Fra disse og tidligere tider finnes, slik som så ofte ellers er tilfelle, ikke nærmere opplysninger om stedet.

De første lindetrær, som ifølge tradisjonen har gitt gården sitt navn (opprinnelig Lindaruð, som var det oldnorske navn og betyr Linderydningen), er plantet av nonner fra Nonnesæter Kloster, og lindene står nå tett, ærverdige og flott i det store haveanlegg. Havens idylliske buegang på sydsiden og alléanlegg på nordsiden vedlikeholdes fortsatt pietetsfullt, og holdes i ære som et vakkert minne fra lengst forsvunne tider.

Etter Jordeboken må Linderud ha vært benefitert Hovind Hospits eller Hospital, som lå på gården Hovind i Østre Aker og som igjen hørte under Nonnesæter Kloster i Oslo. Gården var et

alminnelig leilendingsbruk, og hørte til en godssamling som het «St. Laurentii Canoni og Hovins Præbende», altså gammelt kirkegods. Da reformasjonen kom henimot midten av det 16. århundre ble Linderud, som så meget annet klostergods, inndratt under kronen og bygslet bort. Slik har det vel vært en tid fremover, for i midten av det 17. århundre var Linderud bygslet til en mann ved navn Wilumb Linderud. I hans tid brente for øvrig gården ned.

I 1673 gikk Linderud over i privat eie, da Christian den V overdro gården sammen med en del annet jordegods til Peder Schumacher, greve av Griffenfeld som tegn på særlig gunst og nåde. Han skulle ikke så lenge nyte godt av denne gave, for etter at han ble styrtet fra maktens tinde kort etter i 1676, ble alle hans godser, innbefattet Linderud, igjen inndratt av kongen, som 2 år etter skjøtet det bort til stattholder Ulrik Frederik Gyldenløve. Gyldenløve satt heller ikke lenge som eier av Linderud, for allerede året etter den 5. mars 1679 solgte han det til Lauritz Jacobsen, som var rådmann i Christiania og stor eiendomsbesidder. Bare 2 dager etter solgte Jacobsen Linderud til den driftige og ansette handelsmann — senere by- og rådstueskriver i Christiania — Mogens Lauritzøn. Han er grunnlegger av Linderudgodset, og med ham begynner den lange familietradisjon som har vart til våre tider. Hvor Mogens Lauritzøn (1646—1726)

Bilde 3. Hovedbygningen på Linderud fotografert fra haven mot nord. (Teigens fotoatelier).

kom fra, er ikke kjent. Han er sannsynligvis norsk og flyttet fra Romerike til Christiania i 1671. Han ble for annen gang gift i 1676 med Anna Bentsdatter, hvis slekt allerede i 3 generasjoner hadde drevet sagbruk og trelasthandel. Han begynte med tomme hender, men bygget ved hennes hjelp opp en imponerende virksomhet basert på skog-, jord- og sagbruksdrift. Ved sin død, 80 år gammel, var han innehaver av den største private formue i dattidens Christiania. Han brukte Linderud mest som lystgård, og bygningene var de samme som var oppført av den forrige bruker etter brannen i 1668.

Han var en ekte førstegenerasjonsmann, fordringsløs i det daglige liv, nøktern og nøyaktig i sine forretninger. Han skrev selv at han skyldte sin store fremgang sin kones og sin egen «store Omhyggelighet, Sved og Arbeyde».

Nedenfor er tatt med en oversikt over Linderudgårdens innehavere fra 1679 i rett nedstigende linje med opplysninger som av plasshensyn er gjort kortest mulig. Skulle noen ønske ytterligere opplysninger om Linderudgården og dens eiere gjennom tidene, henvises til den litteratur som er angitt ved slutten av denne artikkel, og som også her er brukt som kildekrifter.

Mogens Lauritzøn, 1646—1726, overtok gården i 1679, Han var stamfar til slekten Mathiesen.

Erich Mogensøn, 1687—1742, overtok Linderud i 1713 som sønn av Mogens Lauritzøn. I hans tid

ble den nåværende hovedbygning oppført. Han bodde fast på Linderud og drev jordbruket sterkt opp. For øvrig bestyrte han herfra sine betydelige eiendommer og sin trelastvirksomhet. Han gjorde Linderud til en herskapelig gård som gjennom generasjoner ble samlingssted for de rike Christianiafamilier. Det var et hjem skapt til fest, og festet ble der nok også til gangs. Det fortelles at der ved herreselskaper ble bragt inn to store fylte kinesiske punsjeboller, som ennå finnes på Linderud. Den ene bolle ble plassert foran verten, den annen foran hedersgjesten. Verten låste så døren og ingen slapp ut før bollene var tomme. Dernest tok verten hedersgjesten under armen. Hver fikk plassert sin bolle vendt opp ned på hodet, og slik gikk selskapet i prosesjon ut i kjøkkenet for å få bollene påfylt.

Johanne Neve, gift med Erich Mogensøn.

Hun overtok gården ved sin manns død i 1742 da han var 55 år gammel og satt som eier i 7 år til 1749.

Kanselliråd Mogens Larsen Monsen, 1727—1802.

Han ble i 1749 bare 22 år gammel, som eldste sønn av Johanne Neve, eier av godset. Som den første av slekten skaffet han seg en tittel, og han bodde for det meste i sin bygård i Dronningensgt. (det senere Victoria Hotel), men førte på Linderud et stort og gjestfritt hus. Han gjorde meget for å

Bilde 4 fotografert mot syd viser hovedbygningen med tun, en del av innkjørselsalléen med de gamle lindetrær samt dammen. (Teigens Fotoatelier).

modernisere gården, og plantet visstnok den berømte Lindealléen, som begrenser parken mot syd.

Kanselliråd Monsen later til å ha vært en flott og noe forfengelig mann. På Linderud ble der holdt store og stilfulle fester, og den mest strålende var sikkert den middag som Monsen ga den 24. juli 1788 for tronarvingen prins Frederik, den senere Frederik den VI samt prins Carl av Hessen og dennes sønn prins Frederik. Da han døde 75 år gammel, var han en av hovedstadens rikeste menn, og hans gode venn Bernt Anker forfattet en bombastisk gravskrift som fremhevet kansellirådens mange dyder og store fortjenester.

Kanselliråd Monsen var gift 2 ganger, første gang med Martha Holter, søster av generalkrigskommisær Peder Holter til Stubljan, Hafslund og Borregaard, og annen gang med en dansk dame, Helene Cathrine Büchler.

Helene Cathrine f. Büchler, enke etter kanselliråd Monsen, satt formelt som eier av Linderud til sin død, men overlot ved kontrakt disposisjonsretten til sin eneste datter, *Marthe Beathe* og assessor

Haagen Mathiesen, 1759—1842.

Marthe Beate var datter av kanselliråd Monsen og frue, født Büchler, og disse to var i realiteten Linderuds eiere etter kansellirådens død. De brukte også Linderud mest som lystgård, og bygningen fikk i denne tid empirepreg, hvitmalt på fasadene, og en fløy ble bygget på østsiden, inneholdende 3 beboelsesetasjer. Assessor Mathiesen forlot Norge i 1819, bosatte seg først i Paris og senere i København hvor han døde i 1842 som dansk krigskommissær.

Mogens Larsen Mathiesen, 1799—1875.

Han var eldste sønn av assessor Mathiesen og overtok Linderud i 1833 som eier ved skifte etter kansellirådinne Monsen. I hans tid fikk hovedbygningen sitt nåværende utseende, og det var som tidligere nevnt hans to døtre samt deres ektemenn Hals og Wetlesen som overtok de til Linderud hørende gårder Lunden og Holtset. Boets skogeiendommer ble i hans tid utvidet ved innkjøp av store skoger i Hurdal, Hadeland og Nannestad.

Bilde 5. Interiør fra salen i 1. etasje på Linderud gård. Den er nylig restaurert mest mulig i den stil som man mener opprinnelig ble brukt. Ovnene er fra Fritzøe ca. 1740, og den store lærbetrukne og jernbeslåtte kisten fra 1600-årenes Linderud. (Teigens Fotoatelier).

Johanne Hedevig Mathiesen, født Gloersen.

Hun var enke etter Mogens Larsen Mathiesen, og ble sittende på Linderud inntil hun i 1881 overlot eiendommen til sønn Haaken Christian Mathiesen, som da var enkemann for annen gang.

Haaken Christian Mathiesen, 1827—1913.

I hans tid ble godset utvidet ved innkjøp av betydelige skoger og gården Berger i Eidsvoll og ved anlegg av et glassverk og en dampsag som begge senere ble nedlagt. I 1893 ble det store Eidsvold Værk kjøpt, og i 1895 overdro H. C. Mathiesen dette med dets milevide eiendommer til sin eldste sønn, senere kammerherre *Haaken Larpent Mathiesen*.

Derved ble det slutt på Linderuds mer enn 200-årige status som hovedsete for et av landets største eiendomskomplekser.

Allerede i 1893 solgte H. C. Mathiesen Linderud til sin yngste sønn, senere statsråd Christian Pierre Mathiesen med rett for seg selv til å bo i hovedbygningen til sin død.

Christian Pierre Mathiesen, 1870—1953, var gift med Celina Ihlen.

Han foretok en omfattende modernisering og delvis restaurering av hovedbygningen og flyttet inn i denne i 1914. Den nye eier var en fremragende jordbruker og drev gården opp til et mønsterbruk. Han var også sterkt benyttet i det offentlige liv, og innehadde adskillige kommunale tillitsverv. Han var også stortingsmann og i perioden 1903—04 landbruksminister i Hagerups 2. ministerium.

I 1940 hadde gården 935 dekar dyrket jord inkl. kulturbeiter — 170 dekar havnehager, en frukthave på 15 dekar med 300 fruktrær, ca. 2100 dekar skog, samt park og have på tilsammen ca. 35 dekar.

I 1940 overdro Chr. Pierre Mathiesen Linderud til sine 6 barn i fellesskap under betegnelsen Linderud Gård Sameie.

Linderud Gård Sameie, 1940—1954,
da Linderud Stiftelse ble opprettet.

Linderud Stiftelse.

Linderud Stiftelse er opprettet av godseier Jørgen Mathiesen 25. januar 1954. Dens formål er å

bevare den kulturhistorisk og antikvarisk verdifulle bebyggelse og have på Linderud.

Ved kjøpekontrakt av 28. januar 1954 overtok Stiftelsen fra Linderud Gård Sameie hovedbygningen med haven og et areal på begge sider av innkjørselsalléen fra Trondheimsveien, til sammen ca. 45 dekar.

Stiftelsen er ikke offentlig; den ledes av et styre som til enhver tid bestemmer om og i tilfelle i hvilken utstrekning stedet skal være tilgjengelig for publikum. Styret bestemmer også hvem som skal bo på Linderud og ha tilsyn med eiendommen.

Som stiftelse er eiendommen fredet.

Fra Stiftelsens opprettelse i 1954 har der pågått restaureringsarbeider inntil 1959. Byantikvar Arno Berg har stått for de bygningsarkeologiske undersøkelser, arkitekt Finn Bryn har fungert som konsulent på det arkitektoniske området og tømmermester Henry Andersen har utført de bygningsmessige arbeider. Det har vært samarbeidet med Riksantikvariatet, og restaureringskonsulent Finn Kraft med assistenter har utført en betydelig del av farverestaureringen.

I hvert enkelt rom har man undersøkt alle lag av dekorasjoner, paneler, tapeter og farver. Opp til 12 lag maling har vært registrert. For hvert rom har man så valgt den stilart som har gitt mest av interesse, og ved restaureringen bygget på det avdekkede materiale. Vegger er dels fjernet, dels flyttet, slik at rommene i størst mulig utstrekning har fått sin opprinnelige form. Utvendig er alle senere påbygninger fjernet.

Huset er for en stor del møblert med bohøve fra Linderud tilhørende de Mathiesenske Samlinger, opprettet 1953. Også fra kammerherre Fredrik Fayes samlinger på Dal finnes nå mange ting på Linderud, dels tilhørende hans datterdatter fru Cecilie Mathiesen, f. Aall. Ellers er møbleringen i noen grad supplert ved innkjøp. Både ved restaureringen og

møbleringen har medlem av Stiftelsens styre, Jacob I. Mathiesen, ydet verdifull bistand.

Utgiftene til restaureringen er vesentlig dekket ved bidrag fra Mathiesen-Eidsvold Værks Bidrags- og Gavefond.

Haven på Linderud med sine terrasser, Kanalen og den 200 m lange «lindehall» — buegangen — som begrenser anlegget mot syd, er sikkert et av de best bevarte barokke haveanlegg i landet. Linderhallen som ifølge Karl W. Schnitler er den prektigste, tetteste og mest velvokste i landet, er nok det mest imponerende ved hele anlegget. Sammen med den øvrige have danner den en ytre stilfull ramme om den store gårdsbebyggelsen.

Det gamle hjemmet på Linderud har gjennom tidene i utstrakt grad vært besøkt av kongelige personer og kjente kulturpersonligheter, bl. a. prins Frederik, den senere konge Frederik den VI (1788), prins Carl av Hessen og hans sønn prins Frederik, prins Christian Frederik, kong Carl Johan og prins Oscar, kong Oscar II samt prins Eugen.

Det kan sies at man på Linderud kan føle historiens sus. Stil og kultur preger anlegget både innvendig og utvendig. Gjennom tidene har der vært bygget og forandret alt etter den fremherskende stilart. De fleste av de kvinner og menn som har bodd på Linderud har aktivt vært med på å prege norsk nærings- og kulturliv og norsk historie. Man blir hilst velkommen i hovedbygningens store stuer av disse ved deres praktfulle portretter.

Ved R. Eger

Litteratur om Linderud:

- Linderud: Ved godseier Jørgen Mathiesen.
Coldevin: Norske Storgårder.
Dr. E. Bull: Akers historie.
W. Moe: Norske Storgaarde.
St. Hallvard 1947: Mogens Lauritzøn.
«Lokalposten» Julenr. 1965.

Stress kan sykles bort

Det moderne samfunn tærer hardt på vår fysiske og fremfor alt psykiske form. Under jakten på suksess tøyer vi vår ydeevne til bristepunktet. Resultatet er at nesten hvert annet menneske til sine tider får det som populært går under betegnelsen stress. Vi blir lett trett — ydeevnen avtar og vår effektivitet reduseres.

Mange svenske bedrifter har innsett dette og har interressert seg for problemene. Det pekes her på hvor viktig det er å holde kondisjonen i orden.

God kondisjon er en forutsetning for at man skal kunne arbeide effektivt, riktig og nøyaktig. God kondisjon er også viktig for å kunne unngå ulykker på arbeidsplassen.

Fysisk aktivitet vil alltid forbedre den psykiske aktivitet, og skaper dermed det samspill som er nødvendig for det daglige arbeide og det daglige velvære.

Sykkelen er i dag kanskje det beste middel til å holde formen. Sykkling setter store muskelgrupper i sving — rygg — armer og ben. Muskulatur og ledd styrkes og får bedre motstandskraft mot forstrekninger — forvridninger og overbelastning.

Sykkling har den viktige fordel at man kan ta sin mosjonstur når det passer en selv og i den utstrekning man føler trang til det. Den svenske idrettslegen, dr. Steen-Otto Liljedahl anbefaler sykling også i sykdomstilfelle som medfører belastningssmerter.

La bilen stå — Begynn å trå!

På eventyrferd til Kautokeino

«På kapteinens vegne skal jeg få ønske alle passasjerer velkommen ombord i nordgående nattfly. Været er pent og vi gjør regning med en fin tur. Takk.»

Flyvertinnen har med disse ordene kanskje allerede beroliget enkelte med litt spente nerver, vi setter oss godt til rette i setet og ferden til Kautokeino kan ta til.

Kautokeino — Finnmarksvidda, en av de plassene vi drømte om å komme til da vi i geografitimen leste om snøklede vidder, samer og rein, ulvehyl og jakt. Nå er drømmen blitt virkelighet, turen er begynt. Riktignok ikke til ulvehyl og store eventyr, men til noe så lite prosaisk som Norges Ungdomsherbergers landsmøte. Men dog allikevel, underbevisstheten håper vel tross alt på at en skal få oppleve noe av ungguttens drøm, om ikke annet et ulvehyl i det fjerne.

Forresten, velferdsstaten har visst også fått innpass hos ulvene, i innbydelsen til landsmøtet står det kort og lakonisk: «Skulle du treffe på ulv, så husk å ha med litt Stabburets leverpostei eller firkløver, da er du trygg.» — Er det ikke det man kaller å drepe illusjoner?

Det går raskt unna i våre dager. Man stiger ombord i flyet på Sola om kvelden og spiser frokost på Finnmarksvidda neste morgen. Flyturene har ellers lett for å bli temmelig ensformige, man leser og drikker kaffe i bølgevis. Men denne turen viste seg å bli et lite unntak. Bergen — Ålesund — Trondheim — ble besøkt uten vidervedigheter, mens Bodø derimot fikk det store smilet frem. På grunn av regnmangel har byen streng strømrasjoneringsring, og i bygningen på flyplassen var det bare lys i tre lamper i passasjerhallen. Hallen var ellers full av folk. Landslaget for Reiselivet hadde nettopp avsluttet sitt møte og det ble å hilse på venner og kjente både fra øst og vest.

Nå er det så at av og til er en nødt til å «tre av» på naturens vegne, selv på en flytur. Men det fatale var at det dertil egnede sted var fullstendig mørklagt. Det ble å ta peiling på det man trodde var den rette plassen, men latteren løsnet jo både hos den ene og den andre når «mørkesynet» kom og man oppdaget at man sto ved siden av bestem-

melsesstedet. Vel, det er slikt man må ta med godt humør, det er bare å håpe at rengjøringspersonalet gjorde det samme.

Men ferden går videre. Nedenom Andenes, så med kurs for Tromsø. Harstad passerer i nattemørket, byen ligger som et glitrende smykke under oss. Kunne man nå få sove litt? Å nei, nå meldte morgenen sin ankomst, ute i horisonten begynte himmelen å bli farget blodrød, et praktfullt syn. Vi kommer inn til Tromsø i grålysning, men på et blunk, nesten før man var ferdig med den første kaffekoppen, var det lyst som dagen.

Turen fra Tromsø til Alta ble en opplevelse. Flyet var nå fullt av landsmøtedeltakere og kapteinen tok oss med på sightseeing. Ut Lyngenfjorden med de fantastiske Lyngenalpene, til Fugløya, rett inn i solen mot LoppHAVET, (vi fikk altså engang «dra på LoppHAVET» som Stompa sier), inn Altafjorden med Stjernøya på venstre side til flyturens endepunkt for oss, Alta. Og klokken var ennå ikke 5.00 om morgenen.

Bussene står klar, vi tar fatt på siste etappe. Gjennom Alta, vel mest kjent for skiferen og Bjørn Wirkola, Bosekop, også et eventyrnavn fra geografien, oppover langs Altaelva. Her kan du leie deg fiskerett å ta laksen til en pris av fra 4000.— til 15000.— kroner uken, alt etter som hvor god fiskeplassen er. Men kost og losji er inkludert, så det blir jo «rimelig» likevel. Vi passerer Komsafjellet hvor man mener å ha funnet spor etter den første bosetning i Finnmark. Videre oppover Trangdalen, 7 km stigning i vill natur. Og så er vi oppe, dalen vider og flater seg ut, vi kjører langs islagt fiskevann, de spisse fjellene går over i skogkledde åser. Solen glitrer i snøen på trærne og bakken, det er som om tusener krystaller er spredd ut over landskapet. Det blir nærmest andaktsfull stillhet i bussen, dette er hvile for «velferdstrette» nerver.

Typiske samehus, ikke mye å rope hurra for.

Brudeparet klar til det «store skrittet».

Første stopp er Solovomi fjellstue hvor vi inntar en bedre frokost, og jeg skal røpe at både multisyltetøyet og reintunga fikk «bein» å gå på. Fotografi- og filmapparater kommer frem og de første «forevisninger» blir foretatt.

Men vi skal lenger. Naturen er fortsatt like vakker, vidder avbrutt av skogkledde åser og daler, for et terreng. Stillheten blir bare brutt av et par lekende rever i veikanten, bussen affiserer dem ikke. Vi svinger nedom Masi, en samelandsby ved Kautokeino-elva med et par hundre innbyggere, handelsmenn og kapell. Butikken er allerede åpen og de første benytter anledningen til å sikre seg sine første «skaller».

— — —

Enda en times kjøring og vi er ved reisens mål, Kautokeino, som på samisk betyr Guovdageino, midt i veien. Navnet kommer av at gamle ferdselsveier fra Nordreisa, Kvenangen og Alta, til Kare-suando og Hättä i Finland møttes her. Den første permanente bosetning fikk bygda på 1600-tallet.

Hvor den samiske befolkning kommer fra vet man ikke med sikkerhet, men de må ha spredd seg

over et forholdsvis stort område. Alt tyder på at det er sjosamene som er den opprinnelige befolkningen i Finnmark, og det er også mulig at samene var de første som bodde innenfor de nåværende norske grenser. Funn som er mer enn 8000 år gamle kan tyde på dette.

Tamreindriften, som vi jo først og fremst forbinder med samene, slik vi har den i dag er av forholdsvis ny dato, en regner med at den har utviklet seg i løpet av 1500—1600-tallet. Tidligere var næringsgrunnlaget fiske og fangst.

I dag er Kautokeino landets største reinsogn og årlig slaktes det ca. 6—7000 rein på det moderne reinslakteriet.

Ellers er Kautokeino landets største kommune, nærmere 10 000 km², dvs. mer enn 4 ganger Vestfold fylke.

— — —

Men hva med samene i dag, i velferdens tid. Får de del i godene og hvorledes går omveltningen?

I samtaler med noen av dem som kjente disse problemene til bunns fikk jeg dette inntrykket: Velferdsstaten er på mange måter blitt et problem, først

Vi traff da kjørerain også (mannen i sort er regnskapssjef Berg i N.U.H.)

Morgenstemning på vidda (kl. 7.00).

og fremst fordi en stor del av samene bare har hatt noen få år til å ta overgangen fra naturalhus-holdning til teknikkens og motorismens tidsalder, noe vi andre jo har brukt en liten generasjon på. Kanskje kommer dette av at samene, så beklagelig det enn er, ikke har vært sidestilt med oss andre. Det er f. eks. ikke så svært mange år siden en lov som sa at «den som ikke bruker norsk i daglig tale, ikke kan eie jord» ble opphevet. Nå var riktignok denne loven, da den i sin tid ble innført, rettet mot innflyttende finner, men den rammet jo i like stor grad samene. Nå blir det imidlertid stadig bedre, samene har etter hvert fått de samme retter og plikter som oss andre. Skolevesenet f. eks. er under stadig utbygging, i Kautokeino har en for lengst innført 9-årig skole. Men denne er likevel blitt litt av et problem for flyttsamene som har sine barn boende på internat, for når deres barn er ferdig med skolen i 15—16 års alderen viser det seg at det er vanskelig å omskolere dem til viddas liv og arbeid igjen, de vil fortsette utdannelsen og kvalifisere seg best mulig for tiden som kommer. Men kanskje kan snøscooteren og snowmobilen være en hjelp her, de gjør jo distansene til hjemstedene mindre og behageligere og periodene på vidda kortere. Ellers øker antallet av fastboende samer stadig og de setter etter hvert de samme krav til livet som oss.

Det største problemet er imidlertid alkoholen, især blant ungdommen. Her gjør imidlertid samemisjonen et stort arbeid. De forsøker på fjellstuene i tettbygde strøk å lage ungdomssentra, og de ser ut til å lykkes godt med dette. På den sosiale sektor gjør i det hele tatt samemisjonen en uvurderlig innsats.

Men en ting må man være glad for, samene holder selv i velferdsstaten godt på sine gamle skikker og tradisjoner, både til hverdag og fest. Det vil være et tap for alle hvis den dagen kommer at samene går over til å bli «grå» statushungrende nordmenn.

Jeg snakket om tradisjoner. Vi fikk da oppleve både bryllup, gudstjeneste og barnedåp der oppe, og det var virkelig noe å ta med. Vi var spesielt invitert til vielsen og var selvsagt ute i god tid til kirke. Og der strømmet samene til i sine fargerike drakter. Men reinskyssen syntes å være en saga blott. Folkevogner, Fiater og Volvoer «strømmet» fullastet inn. Fra vidda kom snøscootere med sleden bak, og her satt besteforeldre, kone og unger og holdt seg fast etter beste evne, mens far sjøl ga full gass. Det blir vel ikke lenge før parkometrene gjør sitt inntog på vidda også.

«Samepar» fra Stavanger i lånte fjær.

Det ble det rene fyrverkeri på kirkeplassen. Det glitret i søljer og stas og de forskjellige samedraktene blandet seg til et surrealistisk maleri.

Alle ventet på brudeparet. Bruden, med en formue i utstyr, 36 søljer og 40 ringer fikk vi opplyst etterpå. Hun holdt brudgommen fast i hånden, syntes visst det var litt av en skjærsild hun måtte igjennom. Etter vielsen var butikken full av samer som skulle kjøpe gaver til brudeparet. Det varierte fra middagsservice, mixmaster til elektrisk vaffeljern så bruden skulle nok få litt av hvert å stille med. Dette var ellers et storbryllup, 10 rein var slaktet og over 100 gjester invitert. Ellers var alle velkomne innom til en prat og en smak på bryllupskosten, men så holdt de det også gående «trio heile dagar til ende».

Gudstjeneste søndag med fullsatt kirke. Norsk preken, samisk kirketjener og tolk, felles norsk-samisk salmesang. Og smilet i alvoret som da kirketjeneren plutselig litt demonstrativt strakte klokkearmen opp mot presten, en liten påminnelse om at nå dro visst preika litt for lenge ut.

Etter gudstjenesten var det barnedåp, 5 barn opp til to år. Fire av disse var tidligere blitt døpt på vidda og skulle bare ha dåpen kirkelig bekreftet. Men jamen ble det fullt i koret, hvert barn hadde nemlig 6—8 faddere.

Men det var jo landsmøtet vi egentlig var kommet for og vi klarte da å avvikle dette også. Dette var visstnok det første landsmøte som var avviklet på Finnmarksvidda, og både kommunen og Finnmark krets hadde lagt alt til rette på beste måte. Ca. 70 deltakere i alt, iberegnet medbrakte delegaters koner og menn som hang seg på når de reiste for halv pris. Og det angret de visst ikke på.

N.U.H. har investert ca. 40 mill. kroner i herberger og utstyr etter krigen, fra Kristiansand i sør til Finnmarksvidda i nord. Og videre utbygginger er på trappene. Vi her sør har gjerne lett for å kritisere tiltak og problemer som vi får nordfra, men etter å ha vært der, sett de store avstandene, fått problemene mer inn på livet, så kan vi forstå at ting som for oss virker som større eller mindre bagateller, langt fra er det.

Landsmøtet ble ellers avviklet i «fredelige» former, kanskje hadde naturen og vidda en god innvirkning på oss.

Møtet, som varte fra fredag middag til lørdag kveld, ble avsluttet med en hyggelig tilstelning på Kautokeino Turisthotell, vel et av landets fineste. Rektoren ved den samiske folkehøgskolen viste fargebilder og kåserte, samen Mikkel Bongo (kjent fra radio og TV, som det heter i popreklamen) spilte på streng og joiket. Vi vandret hjem utpå natten mens nordlyset viste vei og en ensom satelitt for lysende over himmelen. Eventyrlig.

— — —

Når man så er hjemme og skal forsøke å bringe orden i alle inntrykkene man har fått i løpet av 4—5 korte dager kan man kanskje dekke det hele med en uttalelse som falt på vidda: «Hvorfor drar i grunnen folk i kø til Mallorca eller Costa del Sol i stedet for å dra nordover i sitt eget land, til steder hvor freden og roen fremdeles finnes, hvor naturen ennå er skjønn, uberørt og varierende?»

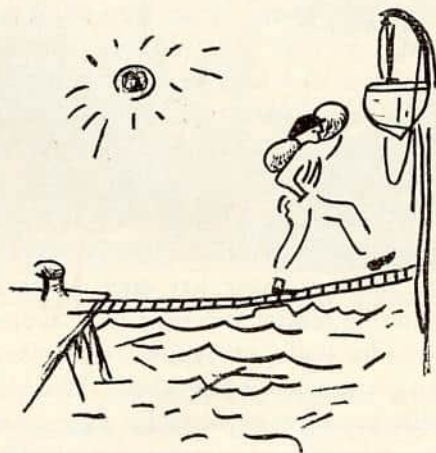
Kanskje noe å tenke på for deg når neste tur skal planlegges. Eller for reisebyråene?

— Mange takk, hr. grosserer, men med den lønnen jeg har er det ikke en arving jeg har fått, det er bare en sønn...

Kjell Sand Larsen (Elektrovarmefabrikken):

Sjømannen og hjembyen

En vise om en sjømanns vemodige gjensyn med hjembyen.

*For halv maskin står skipet inn på redan
som glitrer i solens fargespill;
en tåre blinker, og i gjensynsgleden
skimrer byen mot meg med sitt smil.*

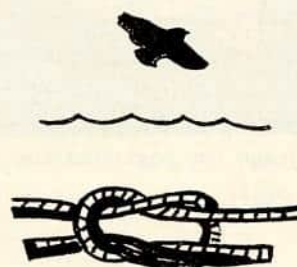
*Der ligger mosegrodde Akershus ærverdig
og kneiser mot en Oslohimmel blå.
De gamle murer ble nok aldri ferdig
om de fortalte alle ting de gjemmer på.*

*Nye syner, gamle minner strømmer
leende mot meg der jeg går
i de kjente, kjære gatene og drømmer —
sorgløst, når din aftentime slår.*

*Nå smyer junikvelden mykt og stille
sitt teppe langs Studenterlundens plan —
og på sin sokkel står Henrik og Pernille
og lytter til tonene fra PAN.*

*Vi møtes og skilles her i verden
snart tar jeg farvel for denne gang.
Men før jeg begir meg ut på ferden
vil jeg forære deg en enkel byldningssang.*

*Ved morgengry i soloppgang går båten;
vår rute er de store, dypblå hav.
Men fra en ensom vakt i handelsflåten
flyr tanken til den by jeg holder av.*

Nytt rørpost-anleggssystem fra Siemens

med automatisk patronavgang i samme øyeblikk anlegget er klar for ny sending

Siemens rørpostanlegg NW 75 T med startautomatikk arbeider etter et annet prinsipp enn de konvensjonelle rørpostanlegg. Det nye anlegg er meget forenklet og plassbesparende når det gjelder rørføring og stasjoner, men har i praksis samme kapasitet og tekniske muligheter som de langt kostbarere hel- og halvautomatiske anleggstyper hvor det som regel benyttes flere rør. Ett-rørsystemer har vært levert av en rekke leverandører av rørpost allerede i en årrekke. Dette nye Siemens-system tar imidlertid sikte på å oppnå nettopp den driftssikkerhet slik enkle små anlegg byr, men i kombinasjon med den betjeningskomfort man ellers bare finner ved hel- og halvautomatiske anlegg av noe større omfang. I disse automatiske anlegg benyttes ofte transportpatronens vekt og hastighet til å åpne luftklappventiler og må derfor ha en viss «overvekt». Dette er ikke tilfelle når det gjelder denne nye type og patronene er derfor lettere bygget og har større «lasterom». Denne nye patrontype tillater en liten bueradius på transportrøret i forhold til rørets store diameter (75 mm innvendig) således at hele anlegget får en meget diskret rørføring i bygningen. Nyttelast pr. patron er satt til 300 g og transporthastigheten er satt til 6—8 m/sek. for denne forenklete anleggstype. Følgende data skiller seg ut fra de konvensjonelle Siemens-anlegg med fordelingssentral og anlegg med rør for sending og mottagning:

1. Sende- og mottagningsstasjonen består av en smakfullt utført enhet med meget moderne design.
2. Stasjonsenheten er fremstillet av robust lettmetallgods som har utmerkete støydempende egenskaper.
3. Stasjonsvalg ved avsendelse av patronene skjer ved trykktast innstilling.
4. Ettersending av flere patroner fra en stasjon til den samme mottagerstasjon kan foregå uten at det er nødvendig å betjene trykknappinnstillingen på ny.
5. Automatisk innslysning av patronene på sende- og mottagerstasjonene.

6. Fotoselle-overvåking av patronene foregår under transporten.
7. Automatisk start- og utslusing av patronene høyner sendekapasiteten og alle sendeenheter kan ha «ladet» patron liggende i senderposisjon for innmating i anlegget.
8. All relestyring skjer ved hjelp av de anerkjente ESK-releer som utmerker seg ved driftsstabilitet.
9. Både rørpostpumpene og styreenhetene i stasjonen får sin strømforsyning direkte fra nettet.
10. Anlegget kan utvides etter byggekloss-prinsippet.
11. Stasjonene er like og kan monteres både horisontalt og vertikalt.

12. Anlegget er lett å montere fordi dette er sammensatt av få komponenter.
13. Diskret røropplegg på grunn av de små rørbend-radier på 50 cm. (Nedforet tak dekker rørene).

På stasjonens front sitter trykknappsatsen for valg av mottagerstasjon ved sending. Hvis et stasjonsvalg har funnet sted, så blir trykknappene stående inne slik at flere patroner kan mates inn etter hvert for denne stasjon endrer seg ikke før nytt stasjonsvalg er innstillet. Alt etter anleggets størrelse blir stasjonens front bestykket med tastaturstriper.

1. Tastaturstripe med 5 trykkn. for 5 stasj. anl.
2. Tastaturstripe med 5 trykkn. for 25 stasj. anl.
3. Tastaturstripe med 5 trykkn. for 125 stasj. anl.

Normalt vil man på hver stasjon ha ett nummer som «adresse». Ved behov kan man imidlertid ha inntil 5 nummer knyttet til en stasjon ved å montere spesiell «ankomstmeldersats». De plasser eller personer som naturlig «sogner» til en stasjon vil da få hvert sitt nummer av de 5 disponible og bare det nummer som er inntrykket på avsenderstasjonen vil få melding om den ankommende patron. Disse ankomstsignaler kan gis både visuelt som lampe-signaler eller kombinert med akustisk signal som en summer eller lignende. En sendeklar patron kan når som helst puttes inn i stasjonen således at man aktiviserer en «forberedelseskontakt». Sentralstyringen besørger så patronen avsendt automatisk så snart anlegget er fritt for sending frem til mottagerstasjonen. Mens en patron «venter» på klart anlegg er klappdøren på denne senderstasjon mekanisk låst og en rød lampe lyser på den mottagerstasjonen sendingen er innstillet på. Denne røde opptattlampe signaliserer også hvis det skulle inntruffe en feil som f. eks overskridelse av transporttiden, luftpumpe stanset eller lignende. Feilmelding kommer da som hurtig blinkende rødtlys.

I hver ende av transportrøret sitter en luftpumpe og patronene blir transportert ved hjelp av trykkluft i begge retninger. Patronen passerer gjennom mellom-stasjonene frem til mottagerstasjonen og blir ved ankomsten til denne avbremsset med trykkluft fra den motsatte pumpe så den får en «bløt» ankomst og faller ned i en «mottagerkurv». Fra denne mottagerkurv kan så patronen fjernes, når som helst, uten at man behøver å åpne stasjonen. Ved en fotoelektrisk kontakt meldes patrontransporten og ankomsten så anlegget blir frikoblet for ny sending. Samtidig skjer det en overvåking av transporthurtigheten — anlegget er således «opp-

tatt» bare de sekunder patronen er i bevegelse i selve røret.

De 75 m/mφ transportrør og rørbuene med 50 cm radius leveres enten fremstillet av stål med 1 mm tykt gods eller av PVC med 2.5 mm gods. De rørpumpes som er plassert i begge ender av transportrøret er forsynt med startreleer og starter begge samtidig når anlegget er i drift. Pumpene representerer i kapasitet omtrent det samme som en husholdningsstøvsuger, og støynivået under drift er ikke høyere enn en støvsuger.

Pumpene kan tilknyttes nettet direkte: Transportytelsen ved bruk av disse små pumper er maks. 500 m transportvei. Når transportveien overskrider 200 m må pumpene forsynes med luftstrømregulator. Når transportrøret er mer enn 100 m er det hensiktsmessig å plasere relésentralen midtveis så man sparer ledningslengde på signalstyreledningene. Relésentralen som er bestykket med de bekjente ESK-reléer (sjaltetid mindre enn 2 millisekunder) har en innvendig ramme som kan svinges ut, den inneholder nettilkoblar strømforsyning som gir 48 V styrespenning for reléene og tar liten plass på montasjestedet.

Et anlegg med så lite plassbehov, så enkelt i konstruksjonen, men allikevel med så mange tekniske fordeler vil fylle et behov i et moderne kontorbygg.

E. Rein

Lise oppe fra fjellbygden hadde vært i byen og satt nå på toget for å reise hjem igjen. I kupéen traff hun en eldre kone fra hjembygda og de begynte å snakke sammen.

— Nå, Lise, har du også vært i byen? spurte den nysgjerrige kona. Hva har du gjort der, da?

— Jeg har besøkt en doktor, svarte Lise.

— Og hva var det som feilte deg da? fortsatte kona.

— Doktoren sa at jeg skulle ha barn, svarte troskyldige Lise.

— Og hvem er så barnets far da? spurte den nysgjerrige kona.

— Det sa doktoren virkelig ingenting om! svarte Lise.

VET DE HVA DETTE BETYR?

1. Science-fiction.
2. Muse.
3. Imbecil.
4. Dynasti.

Se svar på side 31.

Hva speedometeret forteller Dem

Tenk Dem å falle ned fra en fjerde-etasjes balkong. Slik virker et uforutsett sammenstøt med en fast forhindring, bare De med Deres bil kjører 50 km i timen i kollisjonsøyeblikket.

Tenk også over de her nevnte stanselengder og på strekningen De tilbakelegger fra De har sett faren og til De trækker på bremsen. Det er her regnet med en normal reaksjonstid på ett sekund. Med fin vei og med gode dekk.

(Fra «Berlingske Tidende»)

60 km i timen: Reaksjons-
distanse 20 meter, stanse-
lengde i alt 40 meter. Kol-
lisjon mot mur uten først
å bremse tilsvarer fall fra
15 meter.

80 km i timen: Reaksjons-
distanse 25 meter, stanse-
lengde i alt 60 meter. Kol-
lisjon mot mur uten først
å bremse tilsvarer fall fra
25 meter.

120 km i timen: Reaksjons-
distanse 35 meter, stanse-
lengde i alt 125 meter. Kol-
lisjon mot mur uten først
å bremse tilsvarer fall fra
55 meter.

140 km i timen: Reaksjons-
distanse 40 meter, stanse-
lengde i alt 166 meter. Kol-
lisjon mot mur uten først
å bremse tilsvarer fall fra
76 meter.

160 km i timen: Reaksjons-
distanse 45 meter, stanse-
lengde i alt 210 meter. Kol-
lisjon mot mur uten først
å bremse tilsvarer fall fra
ca. 100 meter.

180 km i timen: Reaksjons-
distanse 50 meter, stanse-
lengde i alt 260 meter. Kol-
lisjon mot mur uten først
å bremse tilsvarer fall fra
126 meter.

Den nye veitrafikkloven

Søndag den 23. april trådte den nye veitrafikkloven i kraft, og samtidig fikk vi ca. 80 nye trafikkskilt på gater og veier. Fra tidligere hadde vi ca. 90 skilter, så nå skal en stakkars trafikant holde rede på i alt ca. 170 påbuds-, forbuds-, opplysnings- og fareskilter. Det høres vanskelig ut, men mange av skiltene er jo utstyrt med symboler som virker ganske innlysende for de fleste.

Førerkortenes gyldighet, som tidligere var 5 år, er nå forlenget til 10 år. De som har førerkort som skulle fornyes i 1967, kan uten å gå opp til ny prøve, bare få en påtegning fra politiet om gyldighetens forlengelse. De som er over 50 år må imidlertid bringe med seg ny legeattest.

Noen tall

Ifølge Opplysningsrådet for Biltrafikk, ble det i første kvartal i år registrert 12 233 nye personbiler her i landet. En prognose, utarbeidet av Rådet, viser at man regner med at i 1980 vil det være ca. 1,3 mill. personbiler her i landet — altså praktisk talt en fordobling av antallet i dag! I tillegg kommer lastebiler, busser og varebiler.

Vet du at det er ca. 180 tusen motorsykler og mopeder her i landet?

Vet du at gjennomsnittsalderen på personbiler i Oslo er ca. 5½ år? Og for busser over 7 år?

Vet du at bestanden av Volkswagen (personbiler) pr. 1.1.66 var i Norge 89 808? Av Opel 73 055? Av engelske Ford 40 618? Av tyske Ford 32 550? Og av Volvo 36 272?

Vet du at av 48 477 registrerte nye biler i 1965 var det 11 622 som tilhørte funksjonærer og 11 575 som tilhørte arbeidere, verksmestere, formenn, sjåfører m.m.?

Interessante tall!

H. P.

Liten feriehilsen fra Blanes

Blanes er stedet hvor Costa Brava begynner. Kysten fra Blanes til den franske grense blir kalt Costa Brava (Den Ville Kyst). En poet ved navn Agulló, som fullstendig tapte sitt hjerte til denne vakre, ville kysten, ga den dette navnet i begynnelsen av tyveårene. Blanes har 9290 innbyggere, som vesentlig ernærer seg ved fiske, jordbruk og industri. Byen ligger 63 km fra Barcelona og 40 km fra Gerona, som er hovedstad i provinsen av samme navn og som Blanes hører til.

Som flere andre steder på Costa Brava har Blanes en interessant historie. Byen er meget gammel av opprinnelse og ble nevnt av romerne ved navnet Blanda. Det er gjort arkeologiske funn av vaser og keramikk fra den iberiske periode, som stammer fra år 200 f.Kr. — Videre har man funnet levninger fra romertiden både i Blanes og i omegnen. Byen har to gamle kirker, en gotisk og en romansk fra det 10. årh., begge kalt Santa Maria. I utkanten av Blanes er det anlagt en stor botanisk hage med sjeldne planter fra Middelhavslandene. Blant severdigheter teller byen også et akvarium og et omfattende naturvitenskapelig bibliotek.

Den 1 km lange sandstranden byr turistene alle ønskelige muligheter som ferieby, med vakre omgivelser og små bukter med sandstrand i nærheten. Hele denne kombinasjon har vært med på å skape det renommé som byen har i dag. Innbyggerne har beholdt sin tradisjonelle gjestfrihet og sitt gode lynne, som gjør det ekstra hyggelig for turistene når de kommer i kontakt med folk og skaper den glade og livlige atmosfære man føler å være kommet inn i.

Blanes har stor sportsutfoldelse om sommeren, med tennis, bowling, seiling, vannski og under-

vannsfiske. Videre finnes mange muligheter for småviltjakt og ferskvannsfiske i omegnen. Det drives meget med småbåttutleie, og det finnes et utall av organiserte båtutflukter langs Costa Brava med start i Blanes. Byen tar ofte del i de arrangementer og begivenheter som foregår i nærliggende byer langs kysten, foruten de vanlige festene som arrangeres i selve Blanes. Da kan man se den mest typiske folkedansen «sardana» som danses til akkompagnement av et spesielt orkester som kalles «coba».

Byen har mange nattklubber, noen med utmerket flamenco-opptreden, og flere danserestauranter og koselige barer hvor man kan hygge seg om kvelden. For øvrig arrangeres det spesielle underholdningsprogrammer for turistene.

Blanes har restauranter i alle kategorier, fra de mer internasjonalt pregede til små typiske spisesteder. Man kan få alt hjertet begjærer av lekre retter, deriblant også provinsens spesialiteter.

Ettersom Blanes ligger ved havet, er det naturlig at fisk er sterkt representert i det lokale kjøkken. Jordbruket spiller også en stor rolle, og grønnsaker, kjøtt, ost og frukt er noen av ingrediensene i stedets typiske retter.

Av disse kan nevnes:
 Hummerretter, som er en spesiell delikatesse.
 Skjellretter.
 Katalansk pølse med hvite bønner.
 Suquet, assortert kokt fisk med krydret saus.

Det finnes mange gode lokale viner som trygt kan anbefales.

Blanes er spesielt kjent for sine vakre kniplinger og broderier. Andre ting av interesse for turistene

(Forts. s. 38)

S. Dag Andersen:

Løst og fast fra salgsarbeidet

Mange innen «huset» kjenner godt til salgsfolkenes arbeid, men for en hel del er salgsfolk noe mer abstrakt. De er aldri inne når en skal ha tak i dem pr. telefon. Ofte er de borte i dagevis. De driver selvfølgelig med salg, men det er da ikke noe fag, mener mange. Det er jo bare å oppsøke en kunde, fortelle ham om den vare en vil selge, oppgi hvilken pris kunden skal betale, avtale leveringstid etc. Det er da så enkelt at det må da hvem som helst kunne klare. Vel, så enkelt er det også, forutsatt at kunden vil kjøpe — at han trenger den vare man vil selge, at ingen andre er ute for å selge en lignende vare til en tilsvarende pris, eller endog en bedre vare til en lavere pris. Da er det vel bare å gi opp, for alle må jo forstå at det er en umulig ting. Hvis Deres tanker var inne i slike baner, må jeg bare si at om De ønsker å skifte stilling noen gang, søk ikke på en selgerjobb.

Det finnes ikke noen eksamen som gir selgeren dokumentasjon for at han er en dyktig selger. Den gode selger må ha en mengde kunnskaper og ikke minst egenskaper. Første betingelse er at han har evnen til lett å komme i kontakt med andre mennesker. Han må likeledes kjenne den vare han skal selge, kjenne konkurrentenes produkter og salgsmetoder.

La oss følge en selger gjennom en dags arbeide.

Først går han gjennom de kunder han skal besøke, finner ut hvem i firmaet han skal ta kontakt med. Ofte må han snakke med flere personer i samme firma. Da er det viktig at han går vanlig tjenestevei, slik at han ikke forbigår en person som kan velte hele forretningen for ham. Dernest må han fintrimme seg på det eller de produkter han ønsker å selge. Kundens behov og omsetningsmulighet for vedkommende vare må han også bringe på det rene. Dessuten må han sjekke kundens kredittverdighet, så han unngår å selge varer til et firma som ikke kommer til å betale de leverte varer innen den fastsatte kreditt-tid.

Svært mange kunder tar bare imot selgere som har avtalt tid på forhånd, derfor må selgeren informere kunden på forhånd om det forestående besøk, og sørge for timeavtale. En slik forhåndsavtale gjøres over telefon, og da må en belegge sine

ord riktig slik at kunden ikke feier en av med at saken har ingen interesse.

Når alle avtaler er gjort, (ofte må avtalene gjøres flere dager i forveien) begynner det egentlige salgsarbeide.

Kunden oppsøkes til avtalt tid, og selve kundebesøket begynner. Da må vi sørge for at kunden blir interessert i vår vare så hurtig som mulig. Kunden har stort sett bare en interesse, nemlig å tjene penger, og det er da vår jobb å overbevise ham at ved å kjøpe vårt produkt vil han tjene penger. Til støtte for denne overbevisning må vi fremheve varens fortrinn, at den blir skikkelig annonsert etc. Som andre mennesker er også kundene forskjellige, og trenger forskjellig behandling. På dette punkt blir selgerens psykologiske dømmekraft satt på prøve. I løpet av få sekunder må han finne ut hvilken type kunden er, og styre samtalen slik at kunden blir interessert i vårt ærend. Kunden er som regel godt inne i den teknikk som ligger til grunn for et produkt, og vil gjerne fremme sine synspunkter, som svært ofte ikke er analoge med våre. Da må en passe seg for fristelsen til en for frisk diskusjon. Det hender dessverre ikke sjelden at en selger vinner en diskusjon, men taper en ordre, og det er jo ikke meningen.

Mange har spurt meg hva det kan komme av at en kunde kjøper av oss når vi vet at han kan få nøyaktig den samme vare hos flere andre leverandører. Ja, her er vi ved et av de store mysterier i salget. Det kan være de utroligste årsaker til en slik handlemåte, og jeg skal nevne noen av dem.

Ofte får vi aldri vite grunnen, spesielt ikke hvis det er selgerens person som har hatt den avgjørende betydning for kundens beslutning. Gjennom årene har jeg fått de mest forbløffende årsaker til en kundes valg av leverandør.

En kunde fortalte meg uoppfordret at han alltid fikk så god service av vårt sentralbord, og det var en av grunnene til at han holdt fast ved oss som leverandør.

En annen kunde kunne fortelle at når han skulle ha reparert en motor eller lignende, hadde han vendt seg til vårt verksted hvor han var blitt ydet service som han mente var utenom det vanlige.

Andre igjen har bitt seg merke i et navn på vårt salgskontor og er blitt vant til å spørre etter vedkommende ved behov, og har fått skikkelig service av vedkommende.

Når vi er inne på grunner til å kjøpe kan det kanskje være på sin plass å blande litt malurt i begeret ved å nevne noen eksempler på hvorfor kunder slutter å kjøpe av oss.

Da må først nevnes de evinnelige oversettelinger i telefonen. En kunde har gjerne flere ting å snakke om når han ringer til oss, og er da ikke nr. 2 i rekken på plass, blir det ofte en for kunden lang ventetid (han tenker på telefonregningen).

Så har vi kunden som blir satt over til feil person. Han legger frem sitt problem, og får kanskje et noe vel avvisende svar og må igjen vente for å bli riktig satt over.

Atter andre har opplevet å få noe helt annet enn det han bestilte.

Jeg nevner disse ting for å illustrere at det kan være rene bagateller som avgjør om en kunde skal fortsatt være kunde eller ikke.

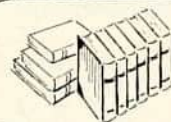
Det er derfor av største viktighet at alle er klar over hvilke konsekvenser en uoverveiet handling kan ha for et vellykket salg.

Vi har alle, hver i vår jobb en viss andel i om salget skal bli vellykket eller ikke, og i felles interesse må alle som kommer i kontakt med kunder direkte eller indirekte, tenke før han handler!

Frimerket med Werner von Siemens

Slik ser de frimerkene ut som det vesttyske postverk hyldet Werner von Siemens med i anledning av at det var 150 år siden han ble født.

Se vår artikkel i forrige nummer av avisen.

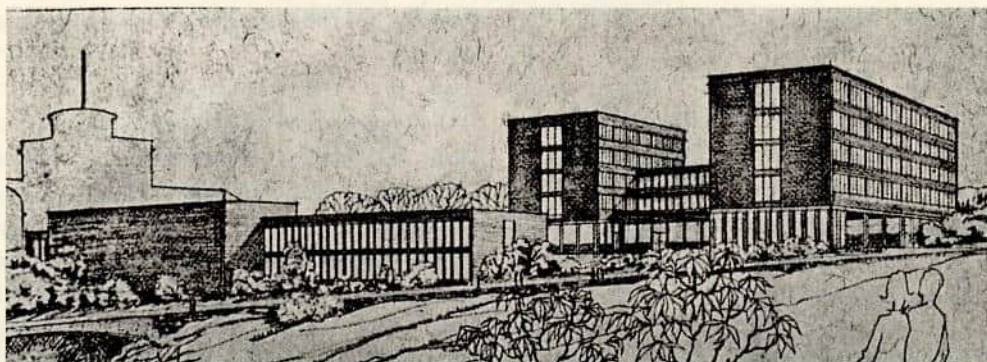
BIBLIOTEKET

Nye bøker:

- DK 658 Årsoppgjøret i praksis, Thorleif Andenes.
- DK 621.317 Fjærrkontroll Utrustningar, Svenska Elverksföreningen.
- DK 658.5 Netzplantechnik, H. Wille / K. Gewalt // H. D. Weber.
- DK 621.311 Norske Kraftverker, Teknisk Ukeblads Forlag.
- DK 621.34 Elektrotechnik auf Handelsschriften, Hans J. Kosack, A. Wangerin.
- DK 621.316 Instrumenteringsteknikk, Ole Andreas Solheim.
- DK 621.317 Modern Control Theory, Julius T. Tou.
- DK 621.317 Optimization Theory and the Design of Feedback Control Systems, General Electric Research Laboratory.
- DK 621.301 International Electrotechnical Commission, Publication 146.
- DK 61 Cellen, Björn Atzelius, Stockholm.
- DK 621.399 Dioden-Schaltungstechnik, Werner Taeger.
- DK 621.39 Elektronische Schaltungen in der Fernschreib- und Datentechnik.
- DK 621.391 Wirbelströme und Schirmung in der Nachrichtentechnik, Heinrich Kaden.
- DK 658.3 Management, Theory and Practice, Ernest Dale.
- DK 51 Modern Mathematics for the Engineer, Edwin F. Beckenbach.
- DK 621.317.4 Prediction and Regulation by Linear Least-square Methods.
- DK 621.317.4 Estimation Theory, Ralph Deutsch.
- DK 621.317.4 Advances in Control Systems, C. T. Leondes Volume 1, 2 og 3.
- DK 603 Hütte IVa Lichttechnik.
- DK 603 Hütte IVb Fernmeldetechnik.
- DK 621.3 Fernschreib-Übertragungstechnik, K. Schönhammer.
- DK 621.393 Taschenbuch der Hochfrequenztechnik, Meinke / Gundlach.
- DK 657 Elektronisk databehandling, Svenska Data-förlagen.
- DK 41 Tysk-Svensk ordbok, Svenska Bokförlagets Ordböcker.
- DK 659 Praktisk jus i markedsføringen, Thorwald C. Löchen.
- DK 659 Markedsføring i 70-årene, Tanums Forlag.
- DK 621.399 Solid-State Communications, Mc Graw-Hill Book Company.
- DK 621.399 Elektrische Schaltungen in der Fernschreib- und Datentechnik, Siemens Fachbücher.
- DK 621.399 Thyristoren in der technischen Anwendung, Siemens Fachbücher.

En diamant med en feil er bedre enn en alminnelig stein som er helt perfekt.

Universitetet i Bergen

er begynt å overta Nygårdshøyden og skal i første byggetrinn oppføre nybygg for Fysisk Institutt. Nedenstående skisse viser hvordan nybygget blir liggende i Allégaten, nord for Geofysisk Institutt.

Dette byggetrinn omfatter to 5-etasjes blokker, nord og sydblokken, bundet sammen med en midtblokk på 3 etasjer, samt en frittliggende auditoriefløy.

Samlet brutto gulvareal vil bli 10 900 m², og volumet 40 600 m³. Grunnareal for de enkelte deler av anlegget er:

Nordblokk	960 m ²
Midtblokk	625 »
Sydblokk	492 »
Auditoriefløy	1121 »

Siemens Norge A/S, Bergen har allerede sterkstrøminstallasjonen og rørforleggingen for svakstrøm. Selve svakstrøminstallasjonen blir senere sendt ut på anbud.

Overskrift i Aftenposten:

Siemens avdelingsvinner i herrenes håndball i 3. div.

Fin innsats av håndballaget

Håndballaget i Siemens, Oslo har i innendørs-sesongen oppnådd meget gode resultater. Som det fremgår av tabellene nedenfor har vi ikke tapt en kamp, og vi kan glede oss over å spille i 2. divisjon fra neste sesong. Vi ser også frem til å spille i 2. divisjon utendørs i år. Den fremgangen laget har hatt kan man bare se i sammenheng med at vi for tiden har et meget stabilt lag, med de gode treningsmuligheter vi nå har, med treningskamper i Bygdøhus hver uke, er også en direkte årsak til de resultater som er oppnådd.

Følgende spillere er benyttet:

Knut Skjellhaug, Roy Hammer, Tore Stensrud, Svein Kopperud og Helge Sørli, alle fra Rosenborg.

Jack Jansen, Svein Tørud, Rolf Bjelke, Svein Jørgensen, Tom Martinsen og Leif Slaatsveen, alle fra Rosenkrantzgt.

Tom Pettersen fra Amt. Meinichsgt.

Trond Vagstein, Peter Wegling, Ole Jacob Løken, Stein Jørgensen, Thor Løkke-Sørensen, Trond Nilsen fra Sandakervn.

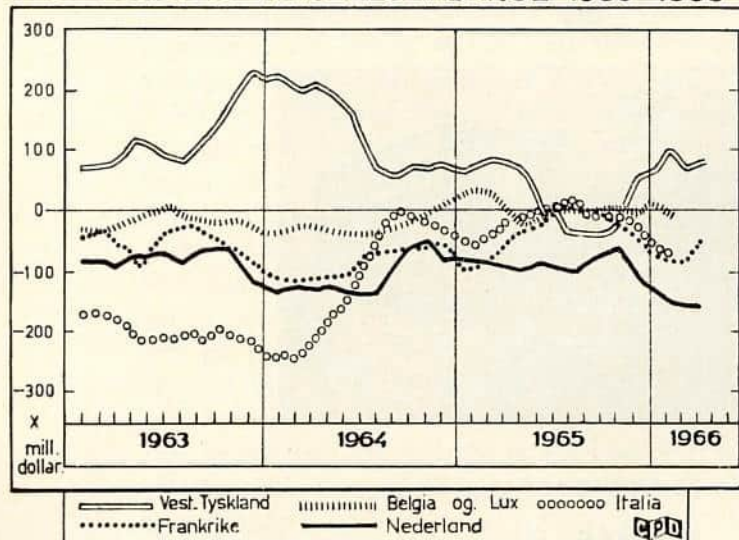
Resultater:

Siemens — Nera	20— 8
Siemens — Hamas	7— 7
Siemens — Bryggearb.	13— 8
Siemens — E. Kirkeby	18—11
Siemens — Fabritius	17—11
Siemens — L. Haak & Co.	15—12
Siemens — Jøtul	10— 7
Siemens — Bærum komm.	w.o.

Svar på Vet De hva dette betyr (fra s. 26).

1. Fantasi over muligheter over hva vitenskapens utvikling kan bringe i fremtiden.
2. Fellesbetegnelse for de ni gudinner for kunst og vitenskap.
3. Svakt begavet, dum.
4. Herskermakt, herskerfamilie med nedarving av makten.

VEST-EUROPAS HANDELSBALANSE 1963-1966

Ugunstig utvikling av Vest-Europas handelsbalanse

Denne oversikten over handelsbalansen i Vest-Europa gir tallene i millioner dollar. For en del av de land som i første halvår 1964 måtte tåle en anselig tilbakegang er situasjonen forbedret. Særlig er dette tydelig for Italia. For Vest-Tyskland har 1964 og noe av 1965 gitt en raskere importøkning og samtidig minsket ekspansjon av eksporter.

1965 viste at den første forbedring av forskjellige lands handelsbalanse nok ikke overveiende fortsatte i samme retning. Tempoet i økningen ble stadig tregere for tysk eksport, mens økningen av eksportoverskuddet fortsatte i Nederland. Dette ble forårsaket av den store etterspørsel i vedkommende land og nye prisøkninger.

Frankrike klarte i 1965 for første gang på to år å vise en positiv saldo, som resultat av fortsatt eksportøkning. Påfallende i denne tabellen er den ugunstige utviklingen i Nederland.

Verdt å vite om reiseforsikringer

Før vi reiser på ferie i år, bør vi vite litt om de reiseforsikringer som eksisterer. De aller fleste av oss betaler ferien med oppspart kapital og har et budsjett å gå etter. Hvis det kommer store utgifter i tillegg på grunn av bagasjetyveri — eller kanskje sykdom, kan det innebære en hard belastning for økonomien. Ja, er man riktig uheldig kan faktisk neste års ferietur gå i vasken. En reiseforsik-

ring dekker de aller fleste av de utgifter som kan dukke opp.

Reiseforsikringen innbefatter reisegods-, syke- og reiseulykkesforsikring og kan tegnes enkeltvis eller samlet.

Reisegodsforsikringen dekker tap, tyveri og skade av bagasje og påkledning. Den gjelder både under transport og opphold — og for bilturistene kan det være verd å merke seg at den omfatter tyveri fra låst bil og også gjelder under camping.

Erfaringen viser at bilturistene er mest utsatt for tyveri og skader. Derfor et godt råd til alle dem som skal bruke bilen i ferien: Ikke la ting som fotoapparater, kikkerter, reiseradioer og lignende ligge utildekket i bilen når den forlates. Det er altfor fristende ting for eventuelle tyver, og selv om man har en reisegodsforsikring, så er det ergerlig å få bilen ramponert. Det er ikke bare vinduer som blir knust, men dører blir brutt opp. Så har man kanskje en skranglende dør resten av sommerferien. De groveste tyveriene skjer gjerne om natten. Av og til kan det være brysomt å ta med seg hele bagasjen inn, men hvis man ikke kan få satt bilen i låst garasje — bør man ta dette ekstra bryderiet, og dessuten: Husk *alltid* å låse bilen og lukk alle vinduer *helt* igjen.

Reisesykeforsikringen dekker merutgiftene hvis man skulle bli syk eller utsatt for en ulykkeskade i utlandet. Den omfatter bl. a. legehonorar, medisiner, sykehus- og hotellopphold, tannlege og hjemtransport inntil kr. 20 000,—. Erfaringene viser at utgiftene ved sykdom eller ulykke i utlandet kan bli meget høye — og ikke på noen måte kan sammenlignes med hva det ville koste hjemme.

3 + 2 forsikringen er en kombinert reiseforsikring som omfatter bagasjeforsikring med inntil kr. 3000,— i forsikringssum, reisesykeforsikring inntil kr. 2000,— samt hjemtransport inntil kr. 20 000,—. Premien er her rimeligere enn separat reisegods- og reisesykeforsikring. For familier er det spesielt lav premie.

Reise-ulykkesforsikringen gir kapitalerstatning hvis det virkelig store uhellet skulle være ute og man blir invalid eller skulle omkomme. Som de to andre forsikringene, gjelder den på hele reisen — uansett transportmiddel. Det er dessverre en kjennsgjerning at trafikkulykkes antall stiger. Enhver som har forsørgelsebyrde bør derfor tegne en reiseulykkesforsikring. De som skal til utlandet med bilen, kan i dag få tegnet spesielle bilturistabonnmener i motorklubben KNA og NAF.

Den gylne kanoen

Svein Even het en gutt som bodde i en husmannsstue nord i dalen. En dag som denne gutten skulle ned i den store Varlielven for å fiske, opplevde han noe snodig. Han pleide å fiske i en stor kulp, og mange gilde aurer hadde han dratt opp der.

Da han denne kvelden kom ned til elvekulpen, lå det en gyllen kano på bredden. Den var så gild at det rent både laget og lyste av den. Even syntes nok dette var underlig, for ingen folk var å se i nærheten, og han ville gjerne se den karen som hadde slik fin kano på denne kanten av landet.

Han fikk slik lyst til å prøve båten, og resolutt dro han den ut i vannet og hoppet opp i den. Kanoen drev nordover elven fortere og fortere. Svein Even ble redd, for neimen om han klarte å stanse den. Med ett stivnet han til. Han hørte fosseduren, og før han visste ordet av det var han ved den store fossen som var flere meter høy.

Han forsøkte å hoppe ut i elven, men det var akkurat som han var fastnaglet til båten. Og så... Han lukket øynene og et lite redselsrop hørtes idet den gylne kanoen med voldsom fart satte utfor fossestryket.

Det hvirvlet og suste for Svein Evens ører, og han følte en underlig brus idet han sank ned gjen-

nom vannet. Så stanset den ville farten, og han sto på elvebunnen.

Han hadde ikke trodd han kunne puste på bunnen av elven, men det greidde han som ingen ting. Heller ikke hadde han tenkt seg annet enn stein og leire, men stor ble hans forundring da han fikk se en hytte av gress og rare koraller. Ut fra hytten kom en underlig fremtoning, og med en gang skjønte Svein Even hvem denne karen var. Det var nok selveste nøkken han var havnet hos.

Han grøsset med det samme han fikk se nøkken, og tenkte vel at nå var alt håp ute.

Nøkken hilste på ham med vemodig stemme, og spurte ham så vent om han ville gjøre ham en tjeneste. Det var derfor han hadde narret ham hit.

— Såfremt jeg kan gjøre noen en tjeneste, sier jeg aldri nei, sa gutten.

— Ja, du er kar som kan gi riktig svar, nikket nøkken. — Saken er den at elvetrollet har stjålet harpen min, og nå spør jeg deg om du kan hjelpe meg å få fatt i den igjen. Greier du det, skal du ikke ha gjort det for ingenting.

Svein Even skjønte ikke hvordan han skulle finne harpen igjen, men nøkken sa at han kunne seile med den gylne kanoen helt til havet som elven munnet ut i, for der bodde elvetrollet. Han skulle bare la kanoen føre seg av sted, så nådde han stedet. Så snart han fikk se trollet dukke opp i vannskorpen, skulle han gjøre noen kunster som nøkken skulle lære ham.

Jaha, gutten hørte godt etter, og så hjalp nøkken ham opp av elvebunnen, og han jumpet opp i den gylne kanoen og lot det stå til nedetter elven. Det ble en morsom tur, for det var en vakker høstdag med fargerike trær som hang over elven.

Da Svein Even hadde seilt i flere timer, fikk han glimt av havet. Han stanset kanoen i den siste store kulpen og la seg ned til å vente på trollet. Det ble månelyst i kveld, og da ville sikkert trollet dukke opp i vannskorpen og spille på harpen som det hadde stjålet fra nøkken, for å lokke til seg alle de fagre féene.

Så snart månesigden kom frem over åskanten, ble Svein Even vår voldsomme bobler i vannet, og litt etter fikk han se et digert troll som stakk hodet opp. Det var elvetrollet. Svein Even var ikke sen. Opp fra lomma tok han et sølvtau, som nøkken hadde gitt ham, og så tok han sikte både vel og

(Forts. s. 38)

Fra «Familien Iversen ved bridgebordet»

Av R. Halle - 1945

Bibbi var forelsket (hvilket kunne hende av og til), det er iallfall den eneste tenkelige forklaring på den katastrofe som holdt på å utvikle seg hos familien Iversen den dagen:

Bibbi

♠ K 5
♥ D Kn 10 9
♦ D Kn 10 5 4
♣ Ess K

Charlotte

♠ 4 3 2
♥ 8 7 5
♦ 6 3 2
♣ 7 6 4 2

	N	
V		Ø
	S	

Majoren

♠ Kn 10 6
♥ K 6 4
♦ K 9
♣ Kn 9 8 5 3

Einar

♠ Ess D 9 8 7
♥ Ess 3 2
♦ Ess 8 7
♣ D 10

Einar gav og meldte 1 spar, Bibbi nøyte seg tross de 3½ H.S. med 2 ruter. Einar syntes han var for god til to spar, han hadde tross alt adskillig tilleggsstyrke, og meldte 3 spar. Og nå ble Bibbi ikke til å styre. Hun sa 4 grand, Einar oppgav pliktskyldigst sine 3 ess: 5 spar. Bibbi fortsatte å spørre: 5 grand, Einar markerte ingen konger med 6 kløver, og nå var det at forelskelsen grep inn.

6 kløver, tenkte Bibbi, det betyr ingen konger. — Gid så kjekk han Tormod var. Og som han holdt meg i hånden da vi skiltes. — 6 kløver, her nytter det ikke med storeslem, selv lilleslem kan betes når 2 konger er ute.

— Se å bli ferdig, sa major Iversen. — 6 kløver, tenkte Bibbi, nå gjelder det å stoppe jo før jo heller. Kanskje vi allerede er kommet for høyt. — Han lovet å ringe i morgen, jeg tror jeg dør hvis han ikke gjør det. — 6 kløver, kanskje allerede for høyt —.

— Nå, *blir* du ferdig, sa major Iversen.

— Jeg sier pass, stønnet Bibbi.

— Jeg passer jeg og, sa majoren og strålte av tilfredshet.

— Er du blitt helt skjør, sa Einar til søsteren.

— Nei, jeg mener 6 grand, kom det fortvilet fra Bibbi.

— 6 kløver er sagt, lød det fra majoren bestemt, — spill ut mor. Charlotte spilte ut hjerter 8, og Bibbi var på gråten da hun la opp sine kort. Sânt er ikke en gang morsomt, far, sa hun fornærmet.

— Det kan bli *meget* morsomt, sa Einar, og tok et overblikk. — Hvor mange kløver har du på slump, siden du lot være å doble, far?

— Jeg har nok til å bete deg, sa major Iversen og tente en ny sigar. Var det ikke det han alltid hadde sagt, disse moderne meldingene var det stadig noe tull med, her hadde man eklatant eksempel.

Imidlertid stakk Einar med hjerter dame på bordet og tok 3 hjerterstikk. Så kom ruter D, majoren dekket ikke, men neste gang ble hans konge stukket med esset. Nå fulgte K og Ess i spar, så spar D, og en liten ruter ble kastet fra bordet. Så nok en spar, Charlotte kastet en ruter, blindemann stakk med kløver K, og majoren la med synlig ubehag kløver 3. En liten hjerter fra bordet, og majoren måtte fremdeles — og med stadig mer synlig ubehag — legge trumf. Einar stakk med kløver 10. Det kom en trumf også fra Charlotte.

— Har du ikke annet å kaste enn trumf, sa majoren bebreidende til sin kone.

— Enn du da, svarte Charlotte, ikke fordi hun ville være ekkel, men fordi hun ikke fant noe bedre svar i farten.

Nå kom Einars femte og siste spar, som ble stukket med trumf Ess. Det kom igjen trumf både fra Charlotte og majoren.

— Det er fanken til spill, sa major Iversen.

— Det er et meget interessant spill, sa Einar. — Bibbi og jeg har 4 trumf til sammen, du og mor 9. Allikevel kan 6 kløver ikke tapes, bare jeg ikke får trumf ut.

Han spilte nå en ruter fra bordet, og både majoren og Charlotte stakk med trumf. Einar måtte følge ruter, men fikk så sitt tolvte stikk for kløver D.

Ingen sa et ord, men Bibbi sendte en kjærlig tanke til Tormod, opphavet til det fine spillet.

Små omkostninger

Det tales stadig om at omkostningene må ned, for at firmaet skal kunne konkurrere. Jeg vil da fortelle en selvopplevet historie om en selger som fra økonomisiden må ha vært nær det ideelle.

For mange år siden frekventerte jeg et konditori i Sandvika. Et av disse gamle stedene med marmorbord De vet. Til høyre for døren henger en 5-øres automat hvor man, hvis man er heldig, kan vinne 5 femører mot å legge i en. Inn av døren kommer en gjest. Han går resolutt mot automaten. Tar opp en femøre fra lommen og putter den i apparatet. Ut kommer 25 øre. Ny femøre, ny gevinst. En tredje gang gjentar han operasjonen. Med hånden full av femører går han frem til disken og forlanger en kaffe. Femørene klirrer tungt i glassdisken. Han fisker opp sin medbragte matpakke og nyter sin siesta.

Etter endt måltid går han påny mot disken og ber om å få tale med sjefen. Presenterer seg: Olsen i Hansens papir Engros. «Om ikke konditoren trenger brødpapir og wienerbrød-posere?» «Jo, la meg få 4 ruller papir og 2 gross posere!» Selgeren river et stykke av papirrullen på disken, napper blyanten som konditoren har bak øret og skriver sin ordre! Så takker han for bestillingen og forlater lokalet.

D. An.

Dette hører man aldri

- Hunden vår er fryktelig dum.
- Min kone er mye mer intelligent enn meg.
- Jeg må ha drukket noe jeg ikke tålte.
- Jeg har mistanke om at mine barn alltid har hatt medhold på skolen.
- Min kone er blitt forelsket i en usedvanlig sympatisk kar.
- Som ung hadde jeg det betydelig bedre enn mine egne barn.
- Jeg kommer ikke hjem til middag i dag, jeg skal på en seksuell orgie.
- Er det ikke fantastisk hvor lenge husholdningspengene rekker?
- At vi har en sånn liten kjekk bil kommer av at vi ikke har råd til noen større.
- Var ikke somrene elendige da vi var barn?
- Hvorfor kan ikke du gå barhodet om vinteren som alle andre barn.

Sov seg til sertifikat

Har De en kone av den sorten som ødelegger familieformuen på sjåførlærere og som aldri skjønner forskjellen på retningsvisere og clutch? Da bør De anbefale henne å gjøre som Mary Lane, Gloucester. Mary trodde lenge at man startet opp vognen ved å trykke inn sigarettenneren, noe som bare ga henne skuffelser. Men så henvendte hun seg til en hypnotisør og ba ham om hjelp. Allerede etter den første timen hos hypnotisøren var hun blitt rene eksperten ved rattet. Mens hun sov sin deiligste søvn, hadde hypnotisøren proppet henne full av nyttig lærdom, og nå er hun så dyktig til å kjøre at selv veteraner i trafikken må bøye seg i beundring for henne. Var det ikke en idé å få denne flinke hypnotisøren hit til oss også.

Reaksjoner

Hvordan reagerer de forskjellige nasjonaliteter hvis deres bildekk eksploderer?

En *amerikaner* ville øyeblikkelig kaste dekket og kjøpe et nytt, uten å si et ord.

En *engelskman* ville ta dekket med til nærmeste reparasjonsverksted.

En *tysker* ville slå opp i håndboken for å se hva man bør gjøre når dekket eksploderer.

En *russer* ville gi seg til å lage 10 par gummisåler av det ødelagte dekke.

En *sveitser* ville ta med seg to reservedekk neste gang.

En *italiener* ville bruke munn på grunn av regningen.

En *franskmann* ville sette seg ned og skrive et klagebrev til fabrikanten.

En *svenske* ville klage i avisen.

En *danske* ville ta seg en ålbørger etter forskrekelsen.

En *skotte* ville sette bilen inn og ta frem sykkel, — og en *nordmann* ville banne så det lyste.

Stoff til neste nummer av avisen
må sendes redaksjonen innen 25.7.67

Personalia

40 års jubileum

10.6.67. Karl Haugnes,
S/T, kartoteksjef.

25 års jubileum

6.8.67. Kåre Hannestad,
lagerekspeditor.

25 års jubileum

1.5.67. Arne E. Enersen,
anleggstekn., svakestr.

4.5.67. Oddvar Brenders
svakestr.montør.

80 år

10.8.67. Hans Petter
Martinsen, pensjonist.

75 år

1.8.67. Anton Herberg,
pensjonist.

70 år

16.5.67. Gunnar Karlsen,
bud.

70 år

20.5.67. Sverre O. Hagen
Pedersen, pensjonist.

70 år

9.7.67. Haakon Lie, S/T
pensjonist.

70 år

27.6.67. Søren Brua,
pensjonist.

60 år

28.6.67. Randi Hagen,
stenograf.

60 år

19.5.67. Arne Leif Arnsve,
montør, svakestr.

60 år

12.4.67. Harald Hansen,
S/B, montørformann.

60 år

16.8.67. Bjarne Lyngsvær,
S/B, lagersjef.

60 år

6.5.67. Asbjørn Johnsen,
reparatør.

60 år

13.7.67. Harry A. Jacob-
sen, lagerarb.

50 år

29.6.67. Erling Weiseth,
S/T, hjelpearb., sterkstr.

90 år

15.6.67. Hans Daldorff,
pensjonist.

Takk!

Kjære kolleger!

Min hjerteligste takk for oppmerksomheten ved min avskjed ved Siemens Norge A/S.

Jeg vil benytte anledningen til også å takke firmaet for en god og sikker arbeidsplass gjennom mange år.

Jeg ønsker alle kolleger og firmaet alt godt i fremtiden og sender min beste hilsen.

Sofie Elisabeth Dieseth

Liten feriehilsen (forts. fra s. 28)

er sko og lærvarer, som er svært billige i Spania, og man kan gjøre riktige «røverkjøp» på dette området. Andre typiske ting er glassvarer og keramikk, smijern og flettete stråvarer. Som over alt i Spania kan man også i Blanes få kjøpt gullhåndverksarbeider fra Toledo, som er kjent i hele verden for sin spesielle stil.

Det er også lettvin å dra inn til Barcelona, da det er direkte tog- og bussforbindelse dit. Det arrangeres heldagsturer til Barcelona, hvor man får anledning til å se nærmere på byen og dens severdigheter. Videre går det utflukter til Barcelona's tyrefektningsarena, og igjen en annen til det berømte fjellet Montserrat med klosteret av samme navn. Man kan dra til Gerona på en markedsdag, som kan være en morsom opplevelse. Rutebåter går langs kysten mellom de viktigste byene, og man får anledning til å nyte den vakre natur og bli fortrolig med de mange store og små badestrendene som Costa Brava er kjent for.

Man kan også legge turen til Banolas-sjøene, hvor det finnes et akvarium med en samling sjeldne fisker fra Middelhavet.

En annen interessant utflukt er turen til Ampurias, som ligger i nærheten av en meget typisk fiskerby som heter La Escala, ikke langt fra den franske grense. Ampurias hadde i oldtiden en av de viktigste havner både for grekere og romere, og man finner inntil i dag ruiner med vakre mosaikker, hus osv.

Man kan også ta mange fine spaserturer, f. eks. til borgruinen San Juan, hvorfra man har en herlig utsikt over byen og kysten.

Turid

Den gylne kanoen (forts. fra s. 33)

lenge, og bums, der kastet han tauet, som snodde seg om trollhalsen. Trollet satte i et skrik og forsøkte å dukke under, men Svein Even strammet til så trollet mistet nesten både pust og mæle.

Så styrte han kanoen nærmere trollet og forklarte at han kom for å hente harpen til nøkken. Nei, den ville nå ikke trollet gi fra seg, for gildere instrument fantes ikke. Svein Even padlet nærmere, og så tok han et stort hvepsebol opp fra lomma, som han også hadde fått.

— Her har du en hilsen fra nøkken, sa han, og slapp en av hvepsene løs. Hvepsen satte seg midt på nesen til trollet og stakk til.

— Hau! hylte trollet. — Hold opp!

— Skal du ha mer av samme slaget, sa gutten, og løsnet på hvepsebolet. Men da ga trollet seg.

— Jeg skal hente harpen, sa trollet. Svein Even nikket og slakket på sølvtauet så trollet kom seg ned. Da han syntes trollet ble lovlig lenge, strammet han tauet til igjen, men da kom ubeistet til syne med harpen.

— Nå er det best du svinter deg hjem igjen, sa Svein Even, — ellers slipper jeg hvepsene løs på deg. Han slapp sølvtauet, og trollet ble borte som dugg for solen.

Så styrte Svein Even kanoen tilbake samme veien han var kommet, og neste dag i solrenningen nådde han elvekulpen hvor nøkken holdt til. Som takk for bryderiet fikk han en fele av nøkken, og den var slik at han kunne spille så vakkert som ingen annen på den. Fuglenes sang, elvenes brus og skogenes sus kunne han frembringe på denne felen, og Svein Even ble en navngjeten og rik mann ved hjelp av felespillet sitt.

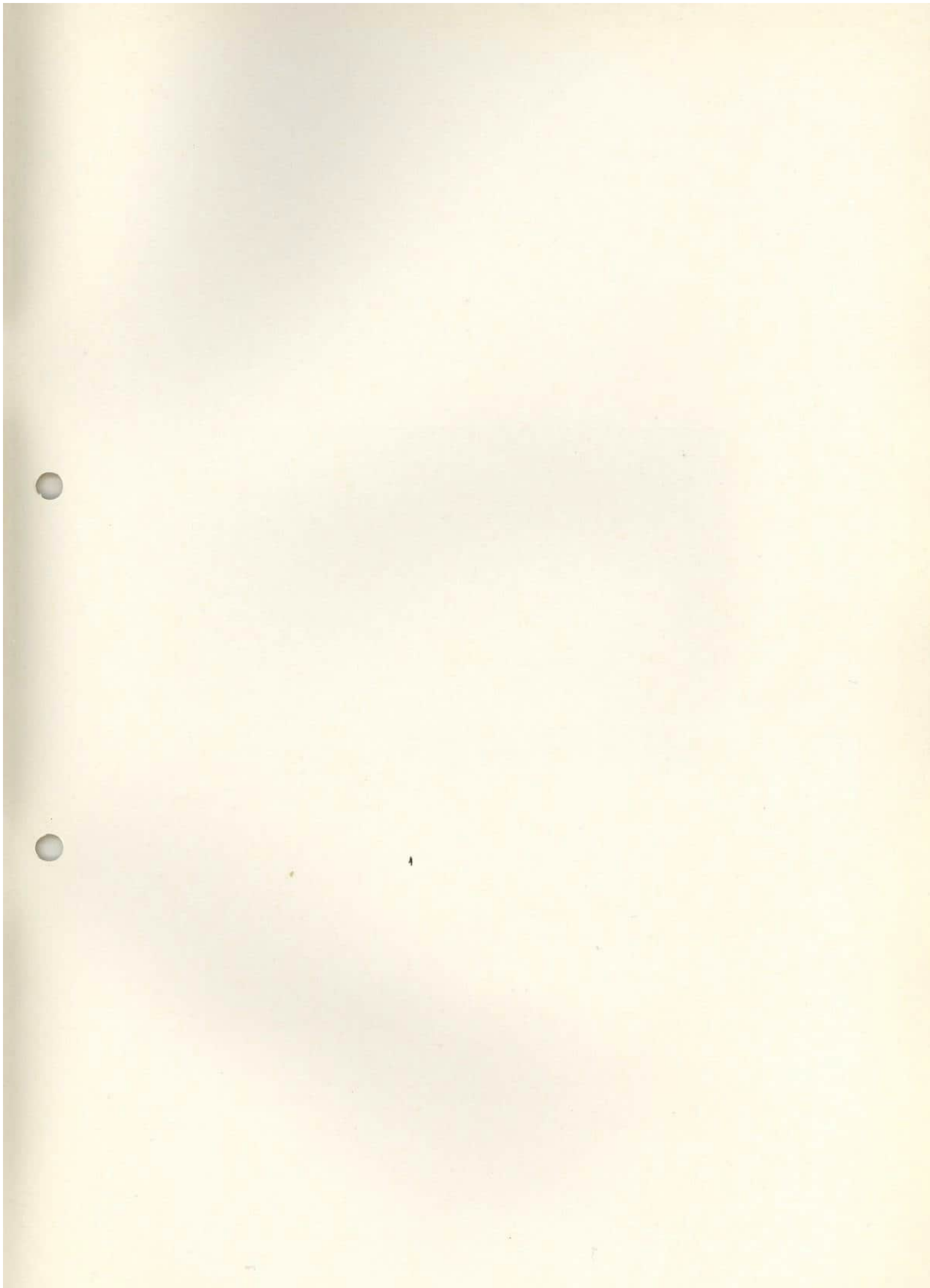
ek.

HVA GJØR JORDEN MED SOLVARMEN?

Den samlede energi jorden mottar ved solstrålingen brukes slik:

En ansøking om en stilling i et elektrisk firma i Boston, USA, skrevet i 1945, til 340 kroner pr. uke, ventes å innbringe ca. 10 000 kroner på auksjon. Årsaken er: Stillingen ble søkt av John F. Kennedy, etter at han ble hjemsendt fra flåten. ... Neida, han fikk ikke jobben!

Uten kildeangivelse er ettertrykk av avisens artikler forbudt.